

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ

Πρωτ. Ιερέως ἐν Βάμῳ Κρήτης

ΣΥΝΑΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἑσωτερικοῦ Αρ. 25

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

«Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» Β' Κορ. γ'. β.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1) Ἡ ἐξιλαστήριος θυσία τοῦ Χριστοῦ. 2) Ἡ «Νέα Ζωή» ἐκδίδεται διὰ νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, ἥτις οἰκοδομεῖ καὶ σώζει. 3) Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς ἄνθρωπος προσευχῆς. 4) Ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε. 5) Ἐπιστολὴ ἐξ Ἀγγλίας πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κερκύρας. 6) Ἐπὶ τῶν πρὸς συζήτησιν τεθέντων ζητημάτων. 7) Τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου καὶ ὁ ρόλος τῆς γυναικὸς. 8) Τὰ παιδιὰ μας.

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

1 Μαΐου 1928

ΕΤΟΣ Α'.

Ἀριθ. 22—23

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ

Πτυχ. ἱερὸς ἐν ΒΑΜΩ Κρήτης

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἑσπεριακοῦ Δρ. 25

«Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» (Β΄ Κορ. γ. β.).

ΕΠΙ ΤΗ ΣΤΑΥΡΩΣΕΙ

Η ΕΞΙΛΑΣΤΗΡΙΟΣ ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΣ, ΧΑΡΑΚΤΗΡ, ΣΗΜΑΣΙΑ
ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΑΥΤΗΣ

Ὁ σκοπὸς διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὑποδηλοῦται ἐν τῇ ὀνόματί Του: «Ἰησοῦς» ὅπερ σημαίνει «Ὁ Ἰεχωβά σώζει». Ἡ θεία ἐρμηνεία τούτου εἶναι «αὐτὸς σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν» (Ματθ. κ' 21). Κατὰ τοὺς λόγους ἐνὸς τῶν Ἀποστόλων Του: «ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ σώσῃ ἁμαρτωλούς». (Α΄ Τιμοθ. α' 15). Τὸ μέσον τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ σκοποῦ τούτου ἦτο ὁ Θάνατος Αὐτοῦ. Ἐκεῖνος εἶπεν ὅτι ἦλθε «ἵνα δώσῃ τὴν ζωὴν Αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν». (Ματθ. κ' 28) «ἵνα βάλητὴν ψυχὴν Αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ἰωάν. ι' 11—15). Ἐκεῖνος ἐφανερώθη «εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας Αὐτοῦ». (Εβρ. θ' 26). Ἡ θυσία Του ἦτο:

ΘΕΟΘΕΝ ΠΡΟΔΙΩΡΙΣΜΕΝΗ

Ὁ Χριστὸς «παρεδόθη κατὰ τὴν ὥρισμένην βουλὴν καὶ πρόγνωσιν τοῦ Θεοῦ». (Πραξ. β' 23). Ὁ θάνατός Του, ὡς ἐκ τούτου, δὲν ἦτο τυχαῖος, ἀλλὰ σημαντικὸν μέρος τοῦ θεοῦ σχεδίου περὶ Ἀπολυτρώσεως. Ὁ ἴδιος εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς Του «ὅτι οὕτως ἦτο γεγραμμένον καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ πάθῃ ὁ Χριστὸς καὶ νὰ ἀναστήθῃ ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ νὰ κηρυχθῇ ἐν τῇ ὀνόματι Αὐτοῦ μετάνοια καὶ ἄφεσις ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη». (Λουκᾶ κδ' 46—47).

Ὡστε ὁ Χριστὸς ἦλθεν οὐχὶ ἀπλῶς νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους πῶς νὰ ζῶσι, ἀν καὶ τοῦτο ἔκαμεν ἐπίσης, οὔτε ὅπως διηγηθῇ εἰς ἑαυτούς περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ ἐγκαταλείψωσι τὴν ἁμαρτίαν. Ἦλθεν ὅπως «διὰ τοῦ θανάτου δυνήθῃ νὰ φέρῃ σωτηρίαν εἰς τοὺς

ἀνθρώπους» (Εβρ. β' 14—15) «ἅπαξ ἔπαυθε διὰ τὰς ἁμαρτίας ὁ δίκαιος ὑπὲρ τῶν ἀδίκων, διὰ νὰ φέρῃ ἡμᾶς πρὸς τὸν Θεόν». Α' Πέτρ. γ' 18). Ἡ θυσία του ὅθεν εἶχε σκοπὸν

Ἀντικαταστάσεως

καὶ τοῦτο ἐξάγεται ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα δεδομένα: Ὁ Χριστὸς ἔζησεν ἀναμάρτητον ζωὴν ἀκόμη καὶ οἱ ἐναντίοι Του καὶ οἱ ἐπικριταὶ Του μαρτυροῦσι περὶ τούτου. Ἐπ' αὐτοῦ μόνον τοῦ ἐδάφους εἶχε πλήρες δικαίωμα ἀπαλλαγῆς ἀπὸς τοῦ θανάτου καὶ τοῦτο κατὰ θεῖαν ἀπόφασιν. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ὑπόσχεται ζωὴν εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἠθέλει τηρήσει τούτον. Μόνος ἐκ τῶν ἀνθρώπων ὁ Χριστὸς ἐξεαλήρωσε ἀπολύτως τὸν ὅρον ταύτον. Καὶ ὅμως ἀπέθανε! Ὁ θάνατός Του δὲν ἦτο ἀπλῶς τὸ ἀποτελεσματῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου ἀνταγωνισμοῦ. Ἡδύνατο νὰ τὸν ἀποφύγῃ. Διεκήρυξε τοῦτο διὲ οἱ κατ' αὐτοῦ συννοοῦνται ἦλθον νὰ τὸν συλλάβωσι (Ἰωάν. ιη' 6 Παραβ. η' 59, ι' 39, Λουκᾶ δ' 29—30) καὶ τοιαύτη ἦτο ἡ ἐπιβεβαίωσίς του, «Ἐγὼ βάλλω τὴν ψυχὴν μου διὰ νὰ λάβω αὐτὴν πάλιν. Οὐδεὶς ἀφαιρεῖ αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ βάλλω αὐτὴν ἀπ' ἐμαντοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω νὰ βάλλω αὐτὴν καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν νὰ λάβω αὐτὴν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ Πατρός μου» (Ἰωάν. ι' 17—18). Πρὸς τὸν δικαστὴν ὅστις κατεδίκασεν Αὐτὸν εἶπε: «Δὲν εἶχες οὐδεμίαν ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ ἐὰν δὲν σοὶ ἦτο δεδομένον ἄνωθεν» (Ἰωάν. ιθ' 11). Ὁ θάνατός Του ἦτο μοναδικὸς ἐν τῇ δεδομένῳ τῆς ἐκλογῆς τοῦ νὰ ἀποθάνῃ ἢ οὐδέποτε νὰ ἀποθάνῃ. Ἡδύνατο νὰ ἀποφύγῃ τὴν πόσιν τοῦ πικροῦ ποτηρίου. Συνάγεται λοιπὸν ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ θάνατος εἶνε ἡ συνέπεια τῆς ἁμαρτίας (Ρωμ. ε' 12, ς' 23) ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ εἶχε σκοπὸν ἀντικαταστάσεως. Ἀπέθανεν οὐχὶ διὰ τὰς ἰδικὰς Του ἁμαρτίας. «Ἐτραυματίσθη διὰ τὰς παραβάσεις ἡμῶν» καὶ ὁ «Κύριος ἔθεσεν ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν». (Ἠσαΐας νγ' 5—6).

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

Ἐσφαλμένοι ἰδέαι περὶ τοῦ Ἐξίλασμοῦ, ὀφείλονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς ἐπιπολαιὰς ἀντιλήψεις περὶ τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀμαρτία δὲν εἶνε οὔτε παροδική περιπέτεια, οὔτε ἀπλὴ ἀσθένεια ἢ ἀποτυχία, οὔτε πάλιν ἀναγκαῖος σταθμὸς δι' ὑψηλότερα πράγματα. «Ἡ ἀμαρτία εἶνε ἡ ἀνομία» (Α' Ἰωάν. γ' 4) εἶναι παραγνώρισις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ὁφείλεται εἰς τὴν ἀπιστίαν. (Ρωμ. ιδ' 23. Ἰωάν. ιγ' 9). Ὁ Θεὸς ὡς ἡθικὸς Κυβερνήτης τοῦ σύμπαντος, ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον Νόμον, ὅστις ἦτο ἡ ἀντανάκλασις τοῦ δικαίου χαρακτῆρός Του, Νόμον τοῦ ὁποιοῦ ἡ ἐκπλήρωσις ἦτο διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ ὑψίστη εὐημερία. Ἡ παράβασις τοῦ Νόμου τούτου ἦτο ἔνοχος παραγνώρισις τοῦ ἰσχυροῦ θελήματος τοῦ Δημιουργοῦ καὶ κατέστησε τὸν ἄνθρωπον ὑπεῖθνον εἰς τὴν δικαίαν ἀνταπόδοσιν τοῦ Θεοῦ. Αἱ ἰδιότητες τοῦ Θεοῦ ἀπῆλθον τὴν τιμωρίαν τοῦ ἀμαρτωλοῦ. Ἡ ἀποκρίσις ἀπὸ τῆς ἐπιβολῆς τῆς τιμωρίας ταύτης, θὰ ἐξεμηνόνησεν τὸν νόμον καὶ θὰ διέψευδε τὸν θεῖον χαρακτήρα. Θεία συγχώρησις ἡδύνατο νὰ παραχωρηθῇ μόνον κατὰ τρόπον συμβαδίζοντα μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, τὴν εὐθύτητα τῆς διοικήσεως Αὐτοῦ καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς μετὰ τοῦ πονηροῦ συνδιαλλαγῆς Αὐτοῦ.

ΤΟ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΝ ΠΡΟΣΩΠΟΝ

Ἡ ἐξιλέωσις εἶναι ἀδύνατος εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ μετάνοια θὰ ἦτο ἀκαρπός, ἀνέφικτος διότι δὲν θὰ ἀπεκαθίστα τὴν διαρρηχθεῖσαν νόμιμον σχέσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ζωὴ μετανοίας δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ ὑπάρξῃ, διότι δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν προηγουμένην ἔνοχον. Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ καταστάσει, ἄνευ ἀναγεννήσεως, δὲν δύναται νὰ εὐαρεστήσῃ τὸν Θεόν. (Ρωμ. η' 8). Οὔτε ἡδύνατο ὁ ἀμαρτωλὸς νὰ κάμῃ ἐξιλασμόν διὰ θανάτου, τόσον δι' ἑαυτὸν ὅσον καὶ διὰ τοὺς ὁμοίους του. Ὁ ἐξιλασμὸς ἀπαιτεῖται ὅπως στηρίζεται ἐπὶ δικαίᾳ βάσει. Ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ κάμῃ τοιοῦτον ἐξιλασμόν, ἀπῆλθετο πρόσωπον, ὅπερ νὰ ἔχῃ ἐπαρκῶς ἐπίγνωσιν τῆς φύσεως καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ Θεοῦ. Ἐπρεπεν ἐπίσης νὰ εἶναι ἐλεύθερον ἀπὸ πάντα μολυσμὸν ἀμαρτίας. Ἐπρεπε νὰ εἶναι πρόσωπον δυνάμενον νὰ φέρῃ τὴν κατάραν τοῦ Νόμου, ὅστις εἶχε καταπατηθῇ, ἄλλως τὰ παθήματά του θὰ ἀπέβλεπον τὸν ἴδιον λογαριασμόν καὶ συνεπῶς οὐδὲν νόμιμον πλεονέκτημα θὰ ἀπέρ-

ρεεν ἐκ τούτων διὰ τοὺς ἄλλους. Ἐπρεπε πρωτίστως νὰ φέρῃ ἑαυτὸ εἰς συνοχὴν μὲ τὸν Νόμον, ἵνα δυνηθῇ καὶ δοκιμασθῇ ὑπὸ τούτου.

Λοιπὸν ἐν μόνον πρόσωπον ὑπῆρχεν, ὅπερ ἡδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ ὅλους αὐτοὺς τοὺς ὅρους καὶ τοῦτο ἦτο ὁ **Υἱὸς τοῦ Θεοῦ**. Ἐφ' ὅσον ἦτο ἐν τῇ θεότητι μετὰ τοῦ Πατρὸς, Αὐτὸς καὶ μόνον Αὐτός, εἶχε πλήρη ἐτίγνωσιν τῆς φύσεως καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἄλλοι ὅροι εἶχον ἐπίσης ἐκπληρωθῇ ὑπ' Αὐτοῦ, διότι, καίτοι ἦτο Αὐτὸς ὁ Δημιουργὸς καὶ ὁ Συντηρητὴς τοῦ Σύμπαντος (Κολ. α' 16—17) τοῦ Ὁποῦ «αἱ ἐξοδοὶ εἶνε ἀπ' ἀρχῆς ἀπὸ ἡμερῶν αἰῶνος» (Μιχ. ε' 2), ἐνεσαρκώθη ἐγεννήθη ὑπὸ Νόμον, ὑπετάχθη εἰς πάντα τὰ προστάγματά του καὶ ἐξεπλήρωσε τοῦτον ἄνευ ἀποκρίσεως, «**γενόμενος ὑπὸ νόμου μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ Σταυροῦ**». Τοιοῦτός τις μόνον ἡδύνατο νὰ βαστάσῃ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν. Καὶ ἐπέτυχε τοῦτο γενόμενος «**ἀμαρτία ὑπὲρ ἡμῶν διὰ νὰ γείνωμεν ἡμεῖς δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ δι' αὐτοῦ**». (Β' Κορινθ. ε' 21). Ἦτο ἀναγκαῖον ὅπως ὁ Θεὸς προσενεχθῇ πρὸς Αὐτὸν τὸν ἀναμάρτητον Υἱόν Του, ὡς θὰ ἐφέρετο πρὸς τὴν ἀμαρτίαν. Τοιαύτη ἦτο ἡ σημασία τῆς ὑψώσεως τοῦ χαλκοῦ ὄφρεως, ὡς Αὐτὸς ὁ Κύριος ἐξήγησε ταύτην εἰς τὸν Νικόδημον. Ὁ Κύριος ἔδωκε «**τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσφορὰν περὶ ἀμαρτίας**» (Ἰσαΐας νγ' 10) διὰ μόνου τοῦ τρόπου τούτου ἡδύνατο ὁ Θεὸς «**νὰ εἶνε δίκαιος καὶ νὰ δικαιώσῃ τὸν ἄσεβῃ**». Τοῦτο εἶναι τὸ μέγα σχέδιον τῆς θείας χάριτος ἐν τῷ ἐξίλασμῳ. Ἐνῷ «**πάντες ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ**» ὁ ἄνθρωπος διὰ πίστεως δύναται νὰ δικαιωθῇ ἀφθόνως διὰ τῆς χάριτος Αὐτοῦ δύναμι τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ! Διότι ὁ Θεὸς «**προέθετο Αὐτὸν μέσον ἐξιλέωσης διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αἵματι Αὐτοῦ ... διὰ νὰ εἶναι αὐτὸς δίκαιος καὶ νὰ δικαιώσῃ τὸν πιστεύοντα εἰς τὸν Ἰησοῦν**». (Ρωμ. γ' 24—26) «**Καὶ Αὐτὸς εἶναι ἱλασμὸς περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν**». (Α' Ἰωάν. β' 2).

ΜΙΑ ΕΝΣΤΑΣΙΣ

Ἐνστασις ἐγείρεται κατὰ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐξιλέωσης, καθ' ἣν τοιοῦτος θάνατος διὰ τὴν ἀμαρτίαν κατ' ἀντικατάστασιν, εἶνε διατείνονται τινες, ἀδύνατος, ἐφ' ὅσον ἡ ἐνοχὴ εἶναι ἀμεταβίβαστος καὶ ὁ ἀθῶος διαμένει ἀθῶος! **Ἡ ἐνστασις αὕτη εἶναι ἀβάσιμος**. Τὸ προσωπικῶς ἀξιόμιστον εἶναι πράγματι ἀμεταβίβαστον, ἀλλὰ τὸ νὰ πάθῃ τις διὰ τὰς ἀμαρτίας ἄλλου τινὸς εἶναι δυνατόν εἰς

όποιονδήποτε και τοιούτον τι είναι κοινόν γεγονός ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ πείρᾳ. Ὁ Χριστὸς ἀπέθανε ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ ἐπιφυλασσομένην ποινὴν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπέστη τὸ πλῆγμα τῆς θείας δικαιοσύνης. «Ὁ Κύριος ἔθηκεν ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν». Ὑπάρχουσι βάθη ἐν τοῖς παθήμασι τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, τὰ ὅποια ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια οὐδέποτε δύναται νὰ ἐξιχνιάσῃ. Οὐδεὶς ποτὲ θὰ καταστήσῃ ἱκανὸς νὰ μετρήσῃ ἢ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ μυστήριον τῆς ἀγωνίας ἐκείνης, ἥτις ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς συνεπείᾳ ταύτης ὀργῆς, προσκάλεσε τὴν κραυγὴν, «Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες». Οἷτε θὰ δυνήθῃ ποτέ τις νὰ κατανοήσῃ τὴν ἑτέραν μεγάλην ἀλήθειαν, ἐξ Ἰσου σπουδαίαν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Ἑξισλασμοῦ, ὅτι «Ὁ Θεὸς ἠτοὺν τῷ Χριστῷ διαλλάσσει τὸν κόσμον πρὸς ἑαυτὸν» (Β' Κορινθ. ε' 19). Τοῦτο μόνον ἀποκλείει πᾶσαν προσπάθειαν ὑπαγωγῆς τοῦ ζητήματος ὑπὸ ὄρου ἀνθρωπίνων ἀντιλήψεων περὶ δικαιοσύνης ἢ ἐρμηνείας τοῦ ἔργου τοῦ Σταυροῦ δι' οἰασδήποτε περιγραφῆς ἀνθρωπίνης δικαιοσύνης.

Τὸ γεγονός τῆς ἐνότητος τοῦ Υἱοῦ μετὰ τοῦ Πατρὸς δεικνύει μὲ ποῖον ἀνυπολόγιστον πόνον ὁ Θεὸς ἐπέτρεψεν ὅπως ὁ Υἱὸς τοῦ ἀποθάνῃ ὑπὲρ ἡμῶν. «Δὲν ἐφείσθη τοῦ ἰδίου Αὐτοῦ Υἱοῦ», «ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέστειλε τὸν Μονογενῆ Αὐτοῦ Υἱόν». «Ἐν τούτῳ εἶνε ἡ ἀγάπη... ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλε τὸν Υἱόν Αὐτοῦ, ἵνα σὺ μὲν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν». (Α. Ἰωάν. δ' 8—10).

ἈΛΛΗ ΕΝΤΑΣΙΣ

Ἐγείρεται προσέτι ἡ ἀντίρρησης ὅτι θυσία κατ' ἀντικατάστασιν εἶνε ἀντίθετος πρὸς τὴν ἠθικὴν εὐθύτητα ἐφ' ὅσον ὁ θάνατος προσώπου τινὸς ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀπαλλαγὴν ἄλλου ἀπὸ τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν, δὲν θὰ ἐπετύγχανε ριζικὴν μεταβολὴν εἰς τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐνόχου. Τοῦτο ὅμως, εἶνε ἀντίθετον πρὸς τὰς Γραφὰς καὶ πρὸς τὰ δεδομένα τῆς χριστιανικῆς πείρας. Τὸ Εὐαγγέλιον κηρύττει κατὰ τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς ἁμαρτίας. Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ καθιστᾷ ἱκανὸν τὸν πιστὸν νὰ λέγῃ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «Μετὰ τοῦ Χριστοῦ συνεσταυρώθην τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ». (Γαλ. β' 20) νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν «νεκρὸν κατὰ τὴν ἁμαρτίαν» καὶ «ζῶντα εἰς

τὸν Θεόν» καὶ οὕτω νὰ περιπατῇ «εἰς νέαν ζωὴν». Ὁ Χριστὸς ὑπομείνας κατάκρισιν καὶ θάνατον ὅπως ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς τῆς ἀρμοζούσης ποινῆς, ὑπέφερεν ἐπίσης ὅπως ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς ἐκ τῆς ἁμαρτίας, ἥτις ἦτο ἡ αἰτία τῆς καταδίκης μας. Τοιαύτη ἀγ' ἴπη ἐπιζητεῖ ἀγάπην μισοῦσαν τὴν ἁμαρτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Σωτὴρ ἀπέθανεν. Ἐξ ἄλλου ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανεν ἀπλῶς ὅπως δείξῃ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἦρκει ἡ ζωὴ Του, ὅπως δείξῃ τὴν εὐδοκίαν ταύτην, ἀλλὰ τότε ἡ πλήρης ἐκδήλωσις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεοῦ δὲν ἦτο ἐπιτευχθῆ. Ἀλλ' οὔτε καὶ ὁ θάνατος Αὐτοῦ ἦτο ἀπλῆ ἐκδήλωσις τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, ἐπιρρίπτοντος ἐπ' Αὐτὸν πᾶσαν τὴν ὀφειλομένην εἰς τὴν ἁμαρτίαν τιμωρίαν, καὶ τὴν ἀγάπην Αὐτοῦ καὶ τὸ ἔλεος ἐνεργοῦντος οὕτω πως ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς δεικνύει τὴν ἐαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς, διότι ἐνῷ ἡμεῖς εἴμεθα ἐτι ἁμαρτωλοὶ, ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν» (Ρωμ. ε' 8) Τοιοῦτοτρόπως ἡ Θεία ἀγάπη ἐδόξασε τὴν Θεῖαν ἀγιότητα καὶ δικαιοσύνην, «Ἐλεος καὶ ἀλήθεια συναπηντήθησαν· δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη ἐφιλήθησαν». (Ψαλ. πε' 10). Ὅτι ὁ Χριστὸς ἐγένετο προσφορά περὶ ἁμαρτίας ὑπὲρ ἡμῶν, ὅπως δυνήθωμεν καὶ ἀπαλλαγῶμεν τῆς ἐκτελέσεως τῆς καταδίκης, ἥτις ἡρμοζέται πρὸς τὴν ἐνοχὴν μας, οὐδαμῶς ὑπονοεῖ παραγνώρισιν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ. Ἐπιβάλλων ὁ Ἰεχωβά τὴν τιμωρίαν ἐπὶ τὸν οἰκεία βουλήσει. Ἀντικαταστάτην τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἐνῷ ἐκαθάρισε τὸν ἁμαρτωλὸν δὲν παρέβλεψε τὴν ἁμαρτωλότητά του, ἀλλ' ἐξετέλεσε τὴν δικαίαν καταδικαστικὴν ἀπόφασίν Του κατ' αὐτῆς. Αἱ ἀπαιτήσεις τῆς Θείας δικαιοσύνης ἱκανοποιήθησαν πλήρως.

Ἡ ΦΥΣΙΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ, κατόπιν τούτων, δὲν ἦτο θάνατος μάρτυρος δι' αἰτίαν τινά. Οὔτε ἀπέθανεν ἀπλῶς ὅπως ἐξασφαλίσῃ εὐλογίας διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ θάνατος Αὐτοῦ ἦτο ἐξιλαστήριος. Ἐνεσαρκώθη μετασχὼν σαρκὸς καὶ αἵματος, ἐπὶ σκοπῷ νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸν ἁμαρτίαν καὶ νὰ γίνῃ κατάρρα ὑπὲρ ἡμῶν καὶ οὕτω ἀπομακρύνῃ τὴν κατάραν, ἥτις ἦτο ἰδική μας κατὰ τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Οἰκειοθελῶς ὑπέκυψεν εἰς τὸν Σταυρικὸν θάνατον, ἵνα ὁ ἄνθρωπος δυνήθῃ ἐπὶ δικαίας βάσεως νὰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίαν.

Ἐπὶ τούτοις ὁ θάνατος Αὐτοῦ ἐξεπλήρω-

σεν ἐκ περισσοῦ ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα προδιε-
τυποῦντο διὰ τῶν θυσιῶν τῶν ζώων ἐπὶ τοῦ
θυσιαστηρίου. Ὁ θάνατος ἔδει νὰ ἐπέλθῃ διὰ
τῆς χύσεως αἵματος. **«Ἡ ζωὴ τῆς σαρκὸς εἶ-
ναι ἐν τῷ αἵματι»**. Ὁ ἄνθρωπος ἀπώλεσε τὴν
ζωὴν αὐτοῦ διὰ τῆς ἁμαρτίας. Ἐντεῦθεν ἡ
Θεὸς διάταξις διὰ τὴν θυσίαν ζώων, ἥτις καί-
τοι ἦτο θυσία ἀντικαταστάσεως δὲν ἠδύνατο
αὕτη καθ' ἑαυτὴν νὰ ἀποπλύνῃ τὴν συνείδησιν
ἐκ τῆς ἁμαρτίας. **«Ἀδύνατον εἶναι τὸ αἷμα
ταύρων καὶ τράγων νὰ ἀφαιρῇ ἁμαρτίας»**.
(Ἐβρ. ι' 4) Οὐδεμία θυσία ζώων ἠδύνατο νὰ
παράσχῃ ἐξίλασμον διὰ τὰς μελλούσας ἁμαρτί-
ας τοῦ ἁμαρτωλοῦ. **«Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ
καθαρίζει ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας»** (Α' Ἰωάν.
α' 7). Ἐκεῖνος ἔλαβε πλήρη, τέλειον καὶ αἰώνιον
ἐξίλασμον διὰ τὸν ἁμαρτωλόν.

Η «ΚΑΤΑΛΛΑΓΗ»

Αἱ γραφικαὶ λέξεις **«ἱλασμός»** καὶ **«Κα-
ταλλαγή»** περιλαμβάνουν ἄπειρον ἔννοιαν,
τὴν ὁποίαν συνήθως παραβλέπει ὁ ἄνθρωπος.
Ἡ πρώτη ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀπείρου βαρύτητος
τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τῆς προσενεχθείσης θυ-
σίας πρὸς λύτρωσιν τοῦ δουλεύοντος ἐν αὐτῇ.
Ἡ δευτέρα κηρύττει τὸ ἐνδοξον ἀποτέλεσμα
τοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ.
Ὁ Χριστὸς διὰ τῆς θυσίας Του ἐκέρδισε τὴν
συγχώρησιν διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπῆλλαξε
τοῦτον τῆς κατάρας, κρεμασθεὶς ἀντ' αὐτοῦ
ἐπὶ τοῦ ξύλου. Ἦρε τὴν ἐνοχλήν καὶ τὸ ἄμειον
ἀποτέλεσμα τοῦ ὑπερφυοῦς τούτου ἔργου ὑ-
πῆρξεν ἡ **«εἰσοδος πρὸς τὸν Πατέρα»** ἡ κα-
ταλλαγή, ἡ συμφιλίωσις τοῦ ἁμαρτωλοῦ μετὰ
τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανεν ὅπως συμ-
φιλιώσῃ τὸν Θεὸν πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ
τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Θεόν. **«Ὁ Θεὸς ἦτο
ἐν τῷ Χριστῷ συνδιαλλάσσειν τὸν κόσμον
πρὸς ἑαυτόν»**. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ὁ Θε-
ὸς συνεφιλιώθη μετὰ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ἀνθρώ-
που. Τοιοῦτόν τι οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ γίνῃ.
Ὁ Θεὸς συνεφιλιώθη μετὰ τοῦ ἀνθρώπου δυ-
νάμει τῆς ἐπιτευχθείσης κατακρίσεως τῆς ἁ-
μαρτίας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ. Κατό-
πιν τούτου, καίτοι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐπρο-
μήθευσε φάρμακον κατὰ τῆς ἁμαρτίας διὰ τοῦ
γεγονότος, ὅτι **«ἐνῶ ἔτι ἡμεῖς εἴμεθα ἁμαρ-
τωλοί, ὁ Χριστὸς ἀπέθανε, ὑπὲρ τῶν ἁσε-
βῶν»** ἐν τούτοις ἡ ὁργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπὶ
τοῦ μὴ πιστεύοντος, καὶ μὴ ἀποδεχομένου τὸν
Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. (Ἰωάν. γ' 36). Ὁ ἁμαρτωλὸς
ὅθεν προσκαλεῖται νὰ συμφιλιωθῇ μετὰ τοῦ
Θεοῦ μὴ καυχώμενος ἀπλῶς εἰς τὴν μακροθυ-
μίαν καὶ εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐξα-

σφαλίζων ἐν πίστει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν συγχώ-
ρησιν.

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης ὁ Θεὸς συγχωρεῖ
τὸν ἐνοχον, πλήρως καὶ ἀμέσως ἅμα τῇ ἀπο-
δοχῇ τοῦ Χριστοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Θεὸς ἀ-
πολυτρώνει ἐκ τῆς καταδίκης τοῦ θανάτου καὶ
παρέχει εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν τὸ δικαίωμα τῆς
σωτηρίας τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο σημαίνει ἀπο-
λύτρωσις. Ἐν Χριστῷ **«ἔχομεν τὴν ἀπολύ-
τρωσιν ἐν τῷ αἵματι Αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν
τῶν ἁμαρτιῶν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χά-
ριτος Αὐτοῦ»** (Ἐφεσ. α' 7).

Ἡ ἀπολύτρωσις ἔχει δύο ὄψεις, μίαν καθ'
ἣν πληρώνεται τὸ λύτρον καὶ ἑτέραν καθ'
ἣν ἐλευθεροῦται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐκ τῆς καταστάσε-
ως τοῦ καὶ τῆς εἰς θάνατον καταδίκης. Ἀμφό-
τεραι σχετίζονται πρὸς ὁλλήλας ὡς αἰτία καὶ
ἀποτέλεσμα. Τὸ ἀντίλυτρον τοῦ αἵματος τοῦ
Χριστοῦ ἐπληρώθη διὰ τὰς ἀπειτήσεις τῆς
Θεῖας ἀγιότητος καὶ δικαιοσύνης. Τὸ λύτρον ἐ-
πληρώθη διὰ πάντα ἄνθρωπον. Ἀλλ' ὅλοι οἱ
ἄνθρωποι δὲν ἀποδέχονται τὸ παρασχεθὲν μέ-
σον σωτηρίας. Μόνον ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀπο-
δέχονται τὸ μέσον τοῦτο, εἶνε λελυτρωμένοι
καὶ εὐρίσκουσιν ἐν τῷ Χριστῷ τὸν ἀντικατα-
ταστάτην αὐτῶν.

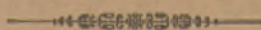
Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΕΞΙΛΑΣΜΟΥ

Ἡ γλῶσσα τῶν Γραφῶν ἐπὶ τοῦ ἀντικει-
μένου τούτου εἶναι σαφής. Δύο μόνον φορὰς
συναντιᾶται ἡ λέξις **«ἀντὶ»** ἐν τῇ Καινῇ Δια-
θήκῃ ὑπὸ τὴν σημασίαν τῆς ἀντικαταστάσεως,
ἐν Ματθ. κ' 28 καὶ Μάρκ. ι' 45 ἐν τῇ ἐκφράσει
«λύτρον ἀντὶ πολλῶν». Ἐν Α' Τιμ. β' 6 εὐ-
ρίσκομεν τὴν λέξιν **ἀντίλυτρον** συνδεδεμένην
μετὰ τὴν λέξιν ὑπὲρ **«ὅστις ἔδωκεν ἑαυτὸν ἀν-
τίλυτρον ὑπὲρ πάντων»**. Τοῦτο ἐκφράζει τὸν
ἀντικαταστατικὸν χαρακτῆρα τοῦ λύτρου. Ἄλλ'
ὁ ἀπόστολος δὲν λέγει **«ἀντὶ πάντων»**. Ἡ πα-
ρασκευασθεῖσα σωτηρία ἐγένετο **«ὑπὲρ πάν-
των»** ἡ δὲ ἔκφρασις **«ἀντὶ πολλῶν»** σημαίνει
ἐκείνους οἵτινες δὲν ζῶσι πλέον ἐν τῷ θανάτῳ
καὶ τῇ καταδίκῃ, καθόσον ἀποδεχθέντες οὗτοι
τὸν Χριστὸν ὡς τὸν ἀντικαταστάτην αὐτῶν,
ἤδη ἡλευθερώθησαν ἐκ τῆς καταστάσεως ταύ-
της.

**«Αὐτὸς εἶναι ἱλασμός περὶ τῶν ἁμαρ-
τιῶν ἡμῶν, ... καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου»**.
(Α' Ἰωάν. β' 2) Ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν πα-
ρέχεται μόνον εἰς ἐκείνους οἵτινες προστρέχου-
σιν εἰς τὸν ἱλασμόν. Μόνον πιστοὶ δύνανται
νὰ εἴπωσιν ὅτι αἱ ἁμαρτίαι των ἐξίλεώθησαν

διὰ τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἀρνούμενοι τοῦτο εὐρίσκονται εἰς τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνίου ἀπολείας. Δὲν ὑπάρχει γραφικὴ ρήτρα, καθ' ἣν ὁ Χριστὸς ἀπεμάκρυνε ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὰς ἁμαρτίας παντὸς ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον οὗτος ἀπιστεῖ. Ἡ διακήρυξις τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ «*Ἰδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου*» σημαίνει ὅτι τοιοῦτον ἔργον ἐμελλε νὰ γίνῃ κατὰ τῆς ἁμαρτίας ὥστε πόντες οἱ ἀποδεχόμενοι ἤδη τοὺς ὅρους τοῦ Θεοῦ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἐκ τῆς ἐνοχῆς των καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα ἐν τοῖς νέοις οὐρανοῖς καὶ τῇ νύκτϊ γῆδεν θέλει ὑπάρχει ἵχνος ἁμαρτίας. «*Ὁ Χριστὸς ἐφανερώθη διὰ νὰ ἀθετήσῃ τὴν ἁμαρτίαν διὰ τῆς θυσίας ἑαυτοῦ*» (Ἑβρ. θ' 26). «*Ὁ Χριστὸς ἀπέθανε διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν*». (Α' Κορ. ιε' 3) «*Ὁ Χριστὸς ἀπαξ ἔπαθε διὰ τὰς ἁμαρτίας*» (Α' Πέτρ. γ' 18). Ἡ προσφορά εἶνε παγκόσμιος· ἡ ἀποτελεσματικότης ταύτης· καθίσταται ἐκδηλὸς μόνον δι' ἐκείνους, οἵτινες ἀποδέχονται τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως, ἐπὶ τῇ βίᾳ τοῦ τετελεσμένου ἔργου Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ!

Ἀναγνώστο, πρόσελθε· ἡ θύρα τῆς χάριτος εἶνε ἀνοικτὴ εἰσέτι· Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Ἰησοῦς· τῆς ἀνθρωπότητος—ὁ Σωτὴρ τῆς ἀνθρωπότητος· ἐπομένως καὶ σοῦ. Ἐὰν ὁμολογήσῃς Αὐτὸν ὡς τὸν Σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν σου, εἶσαι ἤδη σεσωσμένος. Ἐν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ κηρύττεται ἄφεσις ἁμαρτιῶν (Πράξ. ιγ' 38) καὶ εἶθε νὰ μὴ ἀπορρίψῃς τὴν ὑπερτάτην ταύτην χάριν τοῦ Θεοῦ πρὸς Σέ. Ἀμήν.

Ἡ Ν. ΖΩΗ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΑ ΝΑ ΛΕΓῃ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΗΤΙΣ ΟΙΚΟΔΟΜΕΙ ΚΑΙ ΣΩΖΕΙ

Κεκηρυγμένοι μὲ φανατισμὸν ὑπὲρ τῆς συζητήσεως, ἥτις ἀρμόζει εἰς ἀνθρώπους ποθοῦντας τὴν ἀλήθειαν, ἡ ὁποία εἶνε τὸ ἐμβλημα τῆς τοῦ Χριστοῦ θερησκείας, δὲν ἐξενίσθημεν μὲ ὅσα ἔγραψεν ἀνώνυμός τις εἰς τὸ φίλον «Χριστ. Φῶς» (ἀριθ. 1-2) ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρόχειροι σκέψεις—**Ἡ ΝΕΑ ΖΩΗ**». Ὁ ἐν λόγῳ κύριος, ἀφοῦ ἐπήνεσε τὴν ἐκλεκτὴν τῆς «Νέας Ζωῆς» ὕλην, ἥτις ὀλίγου δεῖν νὰ τὸν ἀγῇ εἰς τὸ λάθος, ὡς γράφει, νὰ συγχαρῇ τὸν διευθυντὴν τῆς, τὸν πάντῃ ἀγνωστον εἰς αὐτὸν! πρὸ τοῦ νὰ περιπέσῃ εἰς τοὺς φθοαίμους τοῦ τὸ κύριον ἄρθρον «Ὁ δεῦτερος γάμος τῶν κληρικῶν—Ἀκουσθήτω καὶ ἡ ἑτέρα γνώμη», κερβέρον τῆς θερησκείας τάζειν ἀναλαβὼν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι κηδεταί τῆς συνειδήσεως τῶν ἀσθενῶν τῇ πίστει, κατακρίνει ὅσα περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν ἡ «Νέα Ζωή»

διὰ μακρῶν ἔγραψεν, ὅχι διότι τὰ παραταχθέντα ἐπὶ χειρῶν αὐτῶν εἶνε πλέον ἐπιστὰς καὶ ἀκαταμάχητα ἀφουδμολογεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀποκρύψῃ διὰ τὰ παρατιθέμενα ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν εἶνε ἀρκετὰ εἰς τὸ νὰ πείσῃ πάντα λογικὸν ἀνθρώπον, ἀλλ' «ἐπειδὴ ἐκ τῶν θεμάτων τούτων τὰ ὁποῖα ὁ λαὸς δὲν δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ σκανδαλίζονται οἱ ἀσθενεῖς τῇ πίστει».

§ Ἡ «Νέα Ζωή» ἐκδοθεῖσα μὲ τὴν ἀπόφασιν τὴν ἀπορρέουσαν ἐκ τοῦ σκοποῦ, ὃν ἔθετο, νὰ διαφωτίσῃ διὰ τῆς ἀναπτύξεως καὶ ἀναλύσεως διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν, ἐν οἷς πρωτεύουσιν δυνάμει νὰ εἰπωμεν θέσιν κατέχει καὶ τὸ ζήτημα τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν, φρονεῖ ἐν πεποιθήσει ὅτι ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυσάμεων τῆς ὥφειλε ὅχι ὀλίγον. Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐποχὴν, ὅσον εἰς τὴν πρὸ ὅσον, ὁ λαὸς ἔδειξεν τόσην ἐπιθυμίαν ὅχι μόνον νὰ διαφωτισθῇ ἐπὶ πάντων τῶν ζητημάτων, πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ θερησκευτικῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ μεταβάλῃ αὐτὰ κατὰ τρόπον ἱκανοποιούντα αὐτόν. Ὁ μέγας πρόσφατος πόλεμος ἐγέννησε πολλὰ νέα καὶ διαφόρου φύσεως προβλήματα καὶ μετ' αὐτῶν ἐσημείωσε μεταβολὴν καὶ πρόοδον καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐνεργεῖν τόσον τῶν ἀτόμων ὅσον καὶ τῶν ὁμίλων, εἰς βαθμὸν μάλιστα ὥστε, ὅχι μόνον τὰ κράτη καὶ αἱ πολιτεῖαι ἀλλὰ καὶ πᾶν ἰαθόλου σύστημα νὰ σκέπτεται σοβαρῶς καὶ νὰ ζητῇ τὴν ἀναθεώρησιν καὶ τὸν συγχρονισμόν αὐτοῦ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς.

Ἐν μέσῳ εἰκοσιῶ αἰῶνι, πᾶσι πᾶσι γνώσις τείνει νὰ ἐκλαϊκευθῇ, ἀπορεῖ τις ἀληθῶς μὲ ἐκείνους ποὺ ζητοῦν τὴν μὴ διαφώτισιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῶν διαφορῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπὶ τῇ δικαιολογίᾳ ὅτι ἡ διαφώτισις, τὸ φῶς, ἡ ἀλήθεια, θὰ σκανδαλίσῃ δὴθεν τὴν συνειδήσιν τῶν πιστῶν. Καὶ προτιμοῦν οἱ τοιοῦτοι τὴν διατήρησιν τοῦ λαοῦ εἰς ἀντιλήψεις ἐσφαλμένας ἵνα μὴ σκανδαλισθῇ! Κηδεμόνες τοῦ ἀπιστεῖσαντος τοῦ κηδεμόνας τοῦ λαοῦ, δὲν κρίνουν αὐτὸν δεκτικὸν ἄλλης τροφῆς εἰ μὴ γάλακτος. Διὰ στερεὰν τροφήν, διαφώτισιν, καὶ κατανόησιν τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος τῆς θερησκείας τοῦ, δὲν τὸν κρίνουν εἰσέτι κατάλληλον. Καθ' ἣν στιγμήν ὁ βοσκός, ὁ ποιμὴν, ὁ χειρῶναξ, μετ' οὐ πολὺ θὰ μεταβαίνει ἀπὸ ἡπείρου εἰς ἡπείρον ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου ἐναερίως, θὰ συνομιλῇ διὰ τοῦ ἀσυρμάτου τηλεφώνου, θὰ βλέπῃ τὸν συνομιλοῦντα διὰ τῆς τηλεοράσεως, θὰ σκανδαλισθῇ! λέγει ὁ λαὸς δὲν τοῦ εἶπῃ τις ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ β' γάμου καὶ ἡ ἀγαμία τοῦ κλήρου ἀντίκειται τῇ Γραφῇ. Ἐρωτήσατε ἕνα ἰσόρροπον βοσκόν, ποιμένα, χειρῶνακτα, σὲ; οἵτινες ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ δὲν θέλετε νὰ παραδεχθῇτε τὴν πραγματικότητα, τὴν ἰ-

κανότητα δηλ. εἰς τὸν λαὸν νὰ ἐννοῇ καὶ νὰ σκεπτεται ἀκόμη, καὶ θὰ μάθετε παρ' αὐτῶν ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ β. καὶ ἡ ἀγαμία τῶν κληρικῶν σκανδαλίζουσιν αὐτοὺς. "Ὅταν αὐτὴ εἴνε ἡ πραγματικότης, πῶς δύναται νὰ κληθῇ ἡ παραγωγὴ καὶ ἀγνοία αὐτῆς; Ἡ ἀγνοία αὐτὴ τῆς πραγματικότητος, ἐξ ἧς ἀπορρέει ἡ ἀντίδρασις τινῶν, ὁσάκις γίνῃ λόγος ἡ ἐνέργεια πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐσφαλμένων ἢ τῶν μὴ ἱκανοποιούντων τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον, ἀποβαίνει πρὸς πολλὰς βλάβης, ἀθεραπεύτου πολλάνικς.

Νὰ μὴ νόσῃ τὴν γυναικῶδη κόμην τοῦ ὁ κληρικῶς, διότι θὰ σκανδαλισθῇ ὁ λαός! ἀδιάφορον ἂν ἡ Γραφὴ δρυμύτατα καταδικάζει τὸ νομᾶν. Νὰ μὴ πετάξῃ τὸ κιουλάφι, καλυμαθχι, τοῦ ἐπέβαλεν ὁ κατακτητὴς, διότι θὰ σκανδαλισθῇ ὁ λαός! Νὰ μὴ ἀλλάξῃ τὴν ἀλλόκοτον, ἀναλαίσθητον καὶ ἀποκρουστικὴν περιβολὴν τοῦ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, ὁ κληρικὸς, διότι θὰ σκανδαλισθῇ ὁ λαός! Νὰ μὴ συντομευθῇ ἡ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας, ἀδιάφορον ἂν τὸ μακρὸν αὐτῆς φουγαδεύῃ τὸν λαὸν ἀπὸ τοὺς ναοὺς, διότι ὁ λαός θὰ σκανδαλισθῇ! Νὰ μὴ τεθῶν καθίσματα εἰς τοὺς ναοὺς ἵνα καθήμενοι οἱ ἐκκλησιαζόμενοι, ἀκόπως καὶ εὐχαρίστως ἀκροῶνται τὴν θείαν λειτουργίαν, διότι θὰ σκανδαλισθῇ ὁ λαός! Νὰ μὴ εἰσαχθῇ εἰς τοὺς ναοὺς ἡ ὁργανικὴ μουσικὴ, ἡ τέρπουσα καὶ συναρπάζουσα ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν φωνητικὴν, διότι θὰ σκανδαλισθῇ ὁ λαός! Νὰ μὴ ἀντικαταστήσῃ τὸ ἔλαιον τῶν πολυελαίων τὸ ἡλεκτρικὸν φῶς, διότι θὰ σκανδαλισθῇ ὁ λαός!! κ.τ.λ. κ.τ.λ. Παντοῦ προβάλλεται ὁ δυστυχὴς λαός ἡμῶν, ὡς σκῆπτρον κατὰ πάσης προόδου καὶ ὁρθῆς ἀντιλήψεως. Τοῦτο καὶ αὐτὸς (ὁ λαός) βαρέως φέρων καὶ ἐκδικούμενος τρόπον τινά, ἐγκατέλιπε τὸν ναόν, ἐγκατέλιπε τὴν προσευχὴν, τὴν νηστείαν, τὴν ἐξομολόγησιν, ἀδιαφορεῖ μὲ ἀνησυχαστικὸν βαθμὸν διὰ κάθε τι ποῦ ἔχει σχέσιν μὲ τὴν λατρείαν καὶ μὲ τοὺς λειτουργοὺς τῆς λατρείας, διότι περιφρονεῖται, διότι δὲν ἐρωτᾶται, διότι τὰς συνθήκας καὶ τοὺς χρόνους ποῦ ζῇ, οἱ ἄλλοι ἐπιμένουν νὰ ἀγνοοῦν.

Ἐν μέσῳ 30ῦ αἰῶνι, ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῆς προόδου καὶ μεταρρυθμίσεως εἴνε ἐλάχιστη, εἴνε τόσο μικρά, ὥστε μόνον ἀσυγγνώστως δειλοὶ προτιμοῦν τὴν στασιμότητα, διὰ νὰ μὴ πονοκεφαλιάσουν.

Ἡδὴ ὑπολείπεται νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν τόσον ἐνισθέντα διὰ τὴν ἐκφρασθεῖσαν γνώμην καὶ πεποίθησίν μας, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ β. γάμου τῶν κληρικῶν ἐλύθη, τί φρονεῖ ἐκεῖνος, ὅταν εἴνε γεγονός ἀναμφισβήτητον (1ον) ὅτι ἀντιπρόσωποι ἐπίσημοι ἐξ αὐτοκεφάλων Ἑκκλησιῶν ἀπεφάσισαν οὕτως:

Τὸ ἐν Κ) πόλει Πανορθόδοξον Συνέδριον συ-

νελθὼν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Μελετίου τοῦ Α.΄

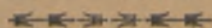
ἀποφασίζει ὁμοφώνως:

Θεωρεῖ ἐπιτρεπόμενον τὸν δεύτερον γάμον εἰς τοὺς συνεπεῖα θανάτου χηρεύσαντας ἱερεῖς καὶ διακόνους, ὡς μὴ ἀντιβαίνοντα εἰς τὸ καθόλου πνεῦμα τῆς Ἐθαγγελικῆς διδασκαλίας, μᾶλλον δὲ καὶ προλαμβάνοντα μῶμον κατὰ τῆς ἱερατικῆς καταστάσεως.

2ον) Ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἑκκλησίας ἔλαβεν ἐπίσημον ἀπόφασιν ἀποδεχθεῖσα τὴν ὡς ἄνω ἀπόφασιν τοῦ Πανορθόδοξου Συνδέσμου (ἴδε Ἑκκλ. Ἀλήθειαν ἔτος ΜΓ' ἡμερ. 26 τῆς 14 Ἰανουαρίου 1923) καί.

3ον) Ὅτι ἐν Σερβίᾳ ἡ Γιουγκοσλαβία ἔκτοτε δύο καὶ πλέον χιλιάδες ἐν χηρείᾳ κληρικοὶ ἤλθον εἰς β. γάμον.

Αὐτὰ ὅλα εἴνε πλέον ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἡμεῖς δὲν πλάττομεν αὐτὴν, διότι εἴνε γεγονός.

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΩΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Υπὸ S. D. GORDON

Θὰ ἐννοήσωμεν, πιθανῶς, καλλίτερον ἢ τὰς κατοτέρω σκηνάς, ἔαν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ὁ Ἰησοῦς εὗρίσκεται τῶρα εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς διακονίας Αὐτοῦ, καὶ ὅτι αἱ σχέσεις Αὐτοῦ μὲ τοὺς ἀρχοντας τοῦ λαοῦ ἐφθασεν εἰς τὸ ὅζῳ ἐκεῖνο σημεῖον τοῦ ὁποῖον πλησιάζει εἰς τὴν ὀριστικὴν ῥῆξιν. Τὸ τρεμερὸν φάσμα τοῦ Σταυροῦ μεγεθύνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὸν δρόμον Αὐτοῦ, ἐνῷ συγχρόνως τὸ μῖσος τοῦ Διαβόλου αὐξάνει καὶ αὐτὸ ἐξίσου κατ' ἔγτασιν. Τὰ προσόντα διὰ νὰ γίνῃ τις μαθητὴς τοῦ ἔρχονται εἰς φῶς ἐκ τῶν περιστάσεων καὶ εἶναι τὸ «ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ». Ὁ ὄχλος, οἱ μαθηταὶ Του καὶ ἄλλοι φαίνονται καθαρά ὅτι δὲν δύναται νὰ τὸν ἐννοήσουν. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀκολουθούντων Αὐτὸν ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ «οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν» (Ἰωάν. 5' 66), Αὐτὸς δὲ ἀσχολεῖται νὰ παρασκευάσῃ τοὺς δώδεκα, προλέγων εἰς αὐτοὺς σαφῶς τὰ περὶ τοῦ θανάτου Του καὶ τῆς ἀναστάσεώς Του. Ἐκαμνε περιουσίας εἰς μέρη ἀπομακρυσμένα ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς Ἰουδαϊκῆς ζωῆς, ὑπερβὰς μάλιστα καὶ τὰ ὅρια τῆς γείτονος χώρας. Αἱ δοκιμασίαι καὶ οἱ πειρασμοὶ τοῦ μέλλοντος—καὶ εἰδικῶς ἡ σκηνὴ τοῦ Γολγοθᾶ—ἐπρόβαλλον ἐν τῷ πνεύματι Του.

6. Ἡ ἔκτη σκηνὴ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ (8' 18). Ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ Αὐτοῦ εὗρισκονται εἰς τὴν τὴν βόρειον χώραν, εἰς τὰ περὶ χώρα τῆς ῥωμαϊκῆς πόλεως Καισαρείας. «Καὶ ἐνῷ αὐτὸς προσήρχετο κατὰ μόνας, ἦσαν μετ' αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ» (Λουκ. 8' 18). Κατὰ μόνας, δηλαδὴ μακρὰν τοῦ περιέργου ὄχλου. Φαίνεται ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἤθελε νὰ κάμῃ στενωτέραν τὴν ἐπαφὴν τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς Του μὲ τὴν ζωὴν τῶν δώδεκα μαθητῶν. Ἐπίσης

φαίνεται ότι ήθελε νά μεταδώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἀγάπην πρὸς τὴν μονῶσιν καὶ τὴν προσευχήν, ἥτις ἐπλήρου τὴν καρδίαν Του. Ἰσως ἐπίσης ήθελεν ἀπλῶς νά αὐξήσῃ τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην καὶ βαθεῖαν οἰκειότητα τὴν ὁποίαν εἶχε καθιστώσαι μετὰ τοὺς μαθητάς Του. Ὑψαριστεῖτο εἰς τὴν εὐλικρινῆ φιλίαν καθὼς ἐπραγματοποιοῦν αὐτὴν ὁ Πέτρος, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, ἡ Μάρθα καὶ ἡ Μαρία καὶ ἄλλοι ἀκόμη. Ἡ ἀπαράμιλλος δὲ φιλία εἶναι ἡ ἐνωσις *ἐν τῇ προσευχῇ*.

Ἡ *ἐβδόμη* σκηνὴ εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον (Λουκ. θ' 28) καὶ μᾶς φανερώνει τρίτην νύετα προσευχῆς. «Μετὰ δὲ τοὺς λόγους τούτους... ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος διὰ νά προσευχηθῇ». Ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Μάρκος μᾶς ὁμιλοῦσι καὶ αὐτοὶ περὶ τῆς Μεταμορφώσεως, ὁ Λουκᾶς ὁμως μᾶς λέγει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος διὰ νά προσευχηθῇ καὶ ὅτι *ἐν τῇ προσήυχετο*, ἡ ὅψις τοῦ προσώπου Αὐτοῦ μετεμορφώθη. Χωρὶς νά σταθώμεν διὰ νά μελετήσωμεν τὸν σκοπὸν τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης ἐκδηλώσεως τῆς θείας δόξης, ὅς ἀρκεσθώμεν ν.ι παρατηρήσωμεν ὅτι ἡμεταβολὴ ἐκείνη ἐγένετο καθ' ὃν χρόνον *προσηύχετο*. *Μετεμορφώθη καθ' ὃν χρόνον προσηύχετο*. Καὶ παραπλεύρως Αὐτοῦ Ἰσταντο ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἠλίας οἵτινες, πρὸ πολλῶν αἰώνων, εἶχον διέλθει πολλὰς ὥρας ἐν μονῶσει προσευχῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἐνδοξον φῶς, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ διαχωρεῖτο ἐν Αὐτῷ, διεπέρασε τὸ περίβλημα τοῦ ἀνθρώπινου σώματος καὶ μετεμορφώσε τὸ πρόσωπόν Του. Μετεμορφώθη διὰ τῆς ἐπαφῆς τοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ! Ἡμεῖς τώρα, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος εἶπεν : «Ἀκολουθεῖτέ με», δὲν θὰ ἐπιδοθώμεν εἰς τὴν προσευχήν, ὥστε, μετὰ τὸ πρόσωπον ἀνακαλυμμένον ἡμελαδὴ μετὰ πνεῦμα ἀπηλλαγμένον προλήψεων καὶ ἐγωισμοῦ, θεωροῦντες ὡς ἐν κατόπτρῳ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου, νά μεταμορφούμεθα εἰς τὴν εἰκόνα Ἐκεῖνου ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν; (Β' Κορ. γ' 18)

8 Εὐρίσκομεν τὴν *ὀγδόην* μνησίαν εἰς 10ον κεφάλαιον τοῦ Λουκᾶ (ἐδ. 21-22). Ὁ Ἰησοῦς εἶχεν ἐκλέξει ἀριθμὸν τινα μαθητῶν καὶ προαπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὰ μέρη, διὰ τῶν ὁποίων ἔμελλε Αὐτὸς νά διέλθῃ. Οὗτοι ἐπέστρεψαν μετὰ χαρμωσύνους εἰδήσεις, διηροῦμενοι περὶ τῆς δυνάμεως ἥτις εἶχε βοηθήσει αὐτοὺς κατὰ τὸ ἔργον των, ὥστε καὶ τὰ δαιμόνια νά ὑποτάσσονται εἰς αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Κύριος, σταθεὶς ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, μετὰ τὴν καρδίαν ἐκχειλίζουσιν ἀπὸ χαρᾶν, ὕψωσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς νά ἔβλεπε τὸ πάσχωπον τοῦ Πατρὸς καὶ ἐξεδήλωσε τὴν ἀγαλλίασιν, ἥτις ἐπλήρου τὴν ψυχὴν Του. Ἐφαίνετο ἔχων πάντοτε συνείδησιν τῆς παρουσίας τοῦ Πατρὸς καὶ δι' Αὐτὸν ἦτο ὅλως φυσικὸν νά ὁμιλῇ πρὸς τὸν Πατέρα. Ἦσαν πάντοτε ἀρεκτὰ πλησίον, ὥστε νά συνομιλῶσι καὶ ἡ συνομιλία Αὐτῶν δὲν εἶχε τέλος.

9. Ἡ *ἐνάτη* σκηνὴ περιγράφεται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ ὁμοίᾳ δὲ πολὺ πρὸς τὴν ἑκτὴν : Ὁ Ἰησοῦς προσήυχετο ἐν τόπῳ τινι. Ὅτε δὲ ἔπαυσεν εἶπε τις τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ πρὸς Αὐτὸν : «Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς νά προσευχώμεθα». (Λουκ. ια' 1). Οἱ μαθηταὶ Του ἦσαν ἀναμφιβόλως ἄνθρωποι προσευχῆς καὶ ὁ Ἰησοῦς θὰ εἶχε κάμει λόγον περὶ προσευχῆς πολάκις πρὸς αὐτοὺς. Παρατηροῦντες ὁμως ὁποῖαν σπουδαιότητα τὴν θεοὶν κατελάμβανεν ἡ κατὰ μόναν προσευχὴ ἐν τῇ ζωῇ τοῦ Διδασκάλου αὐτῶν καὶ ὁποῖα

θαυμαστὰ ἀπ'τελέσματα προέκυπτον ἐξ αὐτῆς, τὸ γεγονός ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῇ προσευχῇ δύναμις ἐξαιρετικῆ, μυστικὸν σπουδαιότατον δι' αὐτοὺς, διηγεῖται ἐν αὐτοῖς ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον. Ἐοχημάτισαν τὴν γνώμην ὅτι δὲν ἔξευρον ἀληθῶς πῶς ἔπρεπε νά προσεύχωνται ἕνεκα τοῦτου ἐζήτησαν ὁδηγίαν ἀπὸ τὸν Κύριον. Ἡ αἴτησις των οὕτη, περισσότερον πάσης ἄλλης, βεβαίως ἐπλήρωσε χαρὰς τὸν Ἰησοῦν. Ἐπὶ τέλους, ἐλάμβανον συνείδησιν τῆς οὐρανόυ δυνάμεως ἥτις κατέχευται διὰ τῆς προσευχῆς.

Εἴθε ἡ ἀλλὴ αὐτὴ θεώρησις τῶν προσευχῶν τοῦ Ἰησοῦ νά ἔχη τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν, νά κινήσῃ ἡμᾶς ὅπως ἐπιζητήσωμεν τὴν ἀπομόνωσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ κάμωμεν πρὸς Αὐτὸν τὴν αὐτὴν σοβαρὰν αἴτησιν. Τὸ πρῶτον βῆμα διὰ νά μάθωμεν νά προσευχώμεθα εἶναι νά κράζωμεν : «Κύριε, δίδαξόν με νά προσεύχωμαι». Καὶ τίς ἄλλος θὰ δυνηθῇ καλλίτερον Αὐτοῦ νά μᾶς διδάξῃ τοῦτο;

10. Ἡ *δεκάτη* σκηνὴ εὐρίσκεται ἐν Ἰωάν. ια' 41. Πλησίον τοῦ χωρίου τῆς Βηθανίας, παρὰ τὸ στόμιον ἑνὸς μνημείου, ἐνθα ἀναπαύεται ἀπὸ τεσσάρων ἡμερῶν τὸ σῶμα ἑνὸς νέου, ἔχει συναθροισθῇ μία ὁλόκληρος κοινωνία. Ἡ Μαρία εἶναι παρούσα καὶ κλαίει. Ἡ Μάρθα καὶ αὐτὴ παροῖσκαται συγκρατοῦσα τὴν συγκίνησιν τῆς. Περιστοιχίζονται ἀπὸ προσώπων φίλους, κοτοίκους τοῦ χωρίου, καὶ ἀπὸ γνωρίμους ἐλθόντας ἐξ Ἱερουσαλήμ. Κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἰησοῦ, μετὰ τινας διασταταγμούς ἐκ μέρους αὐτῶν παραμερίζεται ὁ λίθος τοῦ μνημείου. Ὁ Ἰησοῦς ὑψῶν τὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ Αὐτοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀναφωνεῖ : «Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, διότι ἤκουσάς μου» ἐγὼ δὲ ἐγνώριζον ὅτι πάντοτε μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστώτα εἶπον τοῦτο, διὰ νά πιστεῦσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. Προτοῦ νά φθάσῃ εἰς τὸ μνημεῖον ὁ Ἰησοῦς, προφανῶς εἶχε προσευχηθῇ μυστικῶς διὰ τὴν ἀνίστασιν τοῦ Λαζάρου, καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα ἦσαν ἀπάντησις εἰς τὴν προσευχὴν Του.

Πόσον τὸ γεγονός τοῦτο καθιστᾷ φανερόν ὅτι ἡ θαυμαστὴ δύναμις, ἡ ἀποκαλυπτομένη εἰς τὴν βραχυχρόνιον ἐπίγειον παροικίαν τοῦ Χρηστοῦ, ἦτο *ἀποτέλεσμα τῆς προσευχῆς!*

Ὅποῖος ἐξαιρετικὸς πύνδρασμος μεταξὺ τῆς κοποφόρου ζωῆς Του, παγκοσμίως θαυμαζομένης διὰ μέσου τῶν αἰώνων, καὶ τῆς ἐσωτερικῆς Του ζωῆς, τῆς ὁποίας βλέπομεν εἰς τινὰς περιπτώσεις παροδικὰς λάμψεις! *Ἡ μεγαλειτέρα δύναμις; τὴν ὁποίαν ἐνεπισυνέθη ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ προσευχή.* Πόσοι ὁμως φέρονται ἀπίστως πρὸς τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς δεικνύει πρὸς αὐτοὺς, μὴ χρησιμοποιῶντες τὴν μεγάλην ταύτην δύναμιν, τὴν ἐναποθεθειμένην εἰς τὸς χεῖρας αὐτῶν.

Παρατηρήσατε ἐπίσης τὴν τελείαν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Πατέρα, ὅτι ἀκούει τὴν προσευχὴν Του : «Σὺ εὐχαριστῶ διότι μοῦ ἤκουσας». Οὐδὲν σημεῖον ὁρατὸν ἐδείκνυε τὴν βεβαίωσιν ταύτην ταυναντίον μάλιστα, διότι τὸ σῶμα τοῦ Λαζάρου ἔκειτο ἀκόμη ἐν τῷ μνημείῳ ἀπὸ τεσσάρων ἡμερῶν ὁ Ἰησοῦς ὁμως εἶχεν ἐμπιστοσύνην, ὡς βλέπων Ἐκεῖνον, ὅστις εἶται ἀόρατος. Ἡ πίστις δὲν βλέπει τὰ πράγματα τῆς γῆς· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς βλέπουν μόνον τὸν οὐρανόν. Εἶναι τυφλὴ ἐνώπιον τῶν ἀδυνάτων καὶ κωφὴ εἰς τοὺς λόγους τῆς ἀμφιβολίας, Ἀκούει

μόνον τὸν Θεὸν βλέπει μόνον τὴν δύναμιν Του, καὶ ἐνεργεῖ συμφώνως πρὸς ὃ, τι βλέπει καὶ ἀκούει. Ὑπάρχει πίστις, ἥτις δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ πιστεύωμεν ἀπλῶς ὅτι ὁ Θεὸς δύναται, ἀλλ' ὅτι ὁ Θεὸς θέλει. Τοιαύτη πίστις μορφώνεται διὰ σταθερὰς ἐνώσεως μετὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ πηγάζει ἀπὸ τὸ κλειστὸν ταμεῖον (Ματθ. 5' 6), ἀπὸ ὧρας ἀφιερωμέναις εἰδικῶς εἰς τὸν Θεόν, ἀπὸ τὴν μελέτην τῆς Βίβλου ἐπὶ πλεονοχρειάζεται προσεκτικὸν ὥτιον (Ἠσ. ν'. 4) καὶ καρδία εἰρηνική, ἵνα διὰ τοὺς ὁδούς τούτους ἡ πολυτιμωτάτη αὐτῇ πίστις φθάσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς.

11. Ἡ ἐνδεκάτη σκηνὴ προσευχῆς εὐρίσκεται ἐπίσης εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου (ιβ' 27-28), Δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς σταυρώσεως τοῦ Κυρίου Ἑλληνεῖς τινες προσήλυτοι, ἐλθόντες διὰ νὰ παραστῶσιν εἰς τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα, ἐζήτησαν συνέντευξιν μετὰ τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ διάβημα τοῦτο φαίνεται ὅτι προεκάλεσεν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Ἰησοῦ ὁπτασίαν τοῦ Ἑθνικοῦ κόσμου, διὰ τὸν ὅποιον ἡ καρδία Του τόσον ζωηρῶς ἐφλέγετο καὶ ὅστις ἤρχετο πρὸς Αὐτὸν διὰ νὰ λάβῃ ὃ, τι μόνον Αὐτὸς ἠδύνατο νὰ δώσῃ. Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν, μία ἄλλη ὁπτασία, πένθιμος αὐτῇ, διεπέρασε τὴν πρώτην ὁπτασίαν, ἥτις οὐδέποτε ἔλειπεν ἀπὸ τὰς σκέψεις του, ἡ ὁπτασία τοῦ Σταυροῦ. Ὑποχωρῶν ἐκ φοίτης πρὸ αὐτῆς, γνωρίζων ὅμως ὅτι ἡ πρώτη δὲν ἠδύνατο νὰ πραγματοποιηθῇ εἰμὴ διὰ τῆς ὑπεριότητος ταύτης θυσίας ἀναφανῆ, λησμονῶν πρὸς στιγμήν τοὺς περιστοιχίζοντας Αὐτὸν καὶ ὁμιλῶν καθ' ἑαυτὸν:

«Τώρα ἡ ψυχὴ μου εἶναι τεταραγμένη· καὶ τί νὰ εἴπω; . . . Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. . . Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. . . »

Καὶ κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ἡ ἐσωτερικὴ πάλη ἥτις διεξήγετο ἐν τῇ ψυχῇ Του, καταλήγει εἰς θριαμβευτικὴν νίκην τῆς ὑποταγείσης θελήσεώς του καὶ εὐρίσκει ἀμέσως τὴν νάστησιν ἀπὸ τὸν Πατέρα: «Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα!» καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν προσευχὴν ταύτην ἦλθε φ νῆ ἀπ' οὐρανοῦ: Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω».

Πόσον πλησίον μας εἶναι ὁ οὐρανός! Πόσον ταχέως ἀκούει ὁ Πατήρ! Εἶναι διαρκῶς προσεκτικὸς εἰς τὰς προσευχὰς μας, ἐτοιμὸς νὰ ἐισακούσῃ ἔστω καὶ τὸν ἀσθενέστερον ψίθυρον ἐκπορευόμενον ἀπὸ τὰς καρδίας μας.

Οἱ θεαταὶ τῆς σκηνῆς ἐκείνης, ἀσυνείδητοι ν' ἀκούωσιν οὐρανίους φωνάς, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσωσι τίποτε, νομίζοντες ὅτι ἐγένετο βροντὴ ἢ συγχυμένη τις ἀνακοίωσις ἀγγέλων. Αὐτὸς ὅμως εἶχε νὸ ὥτιον ἐξηρακμένον. Τὸ χωρίον Ἠσ. ν'. 4 (ὑπεροχὸς προφητείας) μᾶς ὑποδεικνύει πῶς συμβαίνει, ὥστε ὁ Ἰησοῦς ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ τὴν φωνὴν ἐκείνην τόσον εὐκόλως καὶ τόσον ταχέως: «Εγείρει ἀπὸ πρωὶ εἰς πρωὶ, ἐγείρει τὸ ὥτιον μου διὰ νὰ ἀκούω ὡς οἱ πεπαιδευμένοι».

Διὰ νὰ προσευχώμεθα εἶναι ἐξίσου ἀναγκαῖον νὰ γνωρίζωμεν νὰ ἀκούωμεν, διὰ τὸ πρῶτον, καθὼς καὶ διὰ τὸ δεύτερον, ἡ πρωτὴ μετὰ τοῦ Θεοῦ συνομιλία εἶνε πρῶτον οὐσιωδέστατον.

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΝΩΕ

ΥΠΟ ARTHUR GOOK

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔτος ἤρχιζεν ἀρχικῶς μετὰ τὸν μῆνα Τισρί, ὁ δὲ ἑβδομὸς μῆν ὠνομάζετο Ἀβίβ. Μετὰ τὴν ἐξοδὸν ὅμως τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ἥτις συνετελέσθη κατὰ τὸν μῆνα Ἀβίβ, ὁ μῆν οὗτος ἀπὸ ἑβδομοῦ ἐγένετο πρῶτος, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν Φαραῶ. (Ἐξοδ. ιβ' 1, 2· κγ' 15). Τὴν δεκάτην τετάρτην ἡμέραν τοῦ μηνὸς τούτου ἐσφάζετο κατ' ἔτος ὁ Πασχαλινὸς Ἀρνὸς (ὁ τύπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ἀρνὸς τοῦ Θεοῦ) (Ἐξοδ. ιβ' 6), γνωρίζομεν δ' ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης ὅτι κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἡ Ἰουδαϊκὴ ἡμέρα ἤρχιζε καὶ ἐτελείωνε πάντοτε εἰς τὰς 6 μ. μ. καὶ αἱ Γραφαὶ μᾶς πληροφοροῦν ὅτι ὁ Χριστὸς καὶ οἱ μαθηταὶ του ἐκάθησαν εἰς τὸν Δεῖπνον εὐθὺς ὡς ἔφθασεν ἡ ὥρα αὕτη, (Ματθ. κς' 20· Μάρκ. ιδ' 16, 17 Λουκ. κβ' 14), δηλ. ἀμέσως μετὰ τὴν ἔκτην ἀπογευματινὴν τῆς προηγουμένης τοῦ Πάσχα (ἥτοι τῆς δεκάτης τετάρτης). Μανθάνομεν δ' ἐκ τοῦ ιη' κεφ. τοῦ Ἰωάννου ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον τοῦ Πιλάτου «διὰ νὰ μὴ μιανθῶσι, ἀλλὰ διὰ νὰ φάγῃσι τὸ Πάσχα», ἐξ οὗ συνάγομεν ὅτι ἡ δίκη τοῦ Ἰησοῦ ἔλαβε χώραν ἐνωρὶς τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἡ δὲ σταύρωσις κατὰ τὸ διάστημα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἥτοι τῆς δεκάτης τετάρτης τοῦ μηνὸς Ἀβίβ, ἡ ἀνάστασις δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἥτοι τὴν δεκάτην ἑβδόμην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, ἥτις εἶναι ἡ ἡμέρα κρθ' ἦν ὁ Νῶε καὶ ἡ οἰκογένειά του ἀφῆκαν τὰ ὕδατα, τὰ συμβολίζοντα τὸν θάνατον, καὶ ἐπάτησαν ἐπὶ στερεοῦ ἐδάφους, διὰ νὰ ἀρχίσουν νέαν ζωὴν ἐπὶ νέας γῆς. Καὶ ἐγένετο ὁ Νῶε κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ὑπὸ φυσικὴν ἐννοίαν—ὅπως ὁ Χριστὸς κατὰ τὴν ἀνάστασιν Του ὑπὸ πνευματικὴν—ὁ Ἀρχηγὸς μιᾶς Νέας Κτίσεως.

Εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον καὶ εἰς τὸ πλεον ὑπερβολικὸν ἐκ τῶν «κριτικῶν» νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ Γένεσις καὶ ἡ Ἐξοδος ἐγράφησαν τοῦλάχιστον κατὰ τινὰς ἐκατοντάδας ἐτῶν πρὸ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς φίλους μας «κριτικούς» νὰ παραδεχθῶν ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη κατὰ τὰς συγκεκριμένας ταύτας ἡμέρας, διότι οὕτω πως θὰ ἠναγκάζοντο νὰ ἀναγνωρίζουν τὴν τε θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν θείαν προέλευσιν τῶν βιβλίων τοῦ Μωϋσέως. Πῶς ὅμως νὰ ἐξηγήσωμεν ἡμεῖς τὴν θαυμαστὴν ταύτην προεικόνισιν τοῦ προσώπου Του εἰς τὰ βιβλία τοῦ Μωϋσέως, ἂν μὴ διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς θεοπνευστίας τῶν τελευταίων τούτων;

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΞ ΑΓΓΛΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Ἑλληνικὸς Ὁρθόδοξος Ναὸς ἐν Manchester τῆς Ἀγγλίας τῇ 5 Μαρτίου 1928.

Σεβασμιώτατε,

Κληήρης τὸν Ἀλεξανδρινὸν «Πάνταινον» ἀναγνώσκων, πληροφοροῦμαι περ' αὐτοῦ, ἐκ τῆς Ἀθηναϊκῆς «Ὁρθοδοξίας» παραλαμβάνοντος, ὅτι μὴνυσις ἀνεγνώσθη καθ' Ὑμῶν ἐπὶ Συνόδου, ὡς εἰσαγωγόντος μουσικὸν ὄργανον ἐν τῇ θ. λατρείᾳ, καὶ τοῦτο ὄχι εἰς ἓνα, ἀλλ' εἰς τρεῖς τῆς ἐπαρχίας Σας ναοὺς, παρὰ τὴν ρητὴν διαταγὴν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἱεραρχίας τοῦ νῦν τὸ ἀποσκορακίσετε.

Συμφίγγει τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πολλοῦ, Σεβασμιώτατε, τὸ θέαμα τῶν ἡμετέρων Ταγῶν, τὰ οὐσιώδη παραβλεπόντων καὶ περὶ μικρὰ καταγινόμενων, μὴ κεκτημένων δὲ τὴν προσήκουσαν δευδερκείαν, ὅπως κατανοῶσι τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν καὶ συμφώνως πρὸς αὐτοὺς τὴν στάσιν τῶν καθορίζουσιν. Ἡ ἀθεΐα καὶ ἡ ἀναρχία ἐξεργάζουσιν τὴν πίστιν ἀπὸ τὰ στήθη τοῦ Ἑλλήν. λαοῦ. Ὁ λατινικὸς καὶ προτεσταντικὸς προσηλυτισμὸς μετέρχονται ὅλας τὰς μαγανείας τῶν πρὸς αἰχμαλώτισιν καὶ τῶν ὀλίγων μας τέκνων, τὰ ὅποια ἀπὸ τὴν προϋούσαν καταστροφὴν μᾶς ὑπελείφθησαν. Καὶ ἡμεῖς, οἵτινες ὠφείλομεν νὰ μετέλθωμεν πᾶν μέσον πρὸς διακράτησιν τοῦ ποιμνίου μας, τοῖς πᾶσι γινόμενοι τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὲς σώσωμεν, ἀντιτάσσομεν εἰς πᾶσαν νέαν ἔκφρασιν θρησκευτικῆς ζωῆς τὸ ἰησουϊτικὸν «non possumus», δογματικὴν χροὶν προσδίδοντες καὶ εἰς τὰ ἀπλούστατα, μέχρις οἷου, ἀκαμπτοί, ἀλύγιστοι, ἀσυμμόρφωτοι πρὸς τὰς ψυχολογικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ περιβάλλοντός, μας, εἰς σῶμα ἄψυχον καὶ νεκρὸν ἀποπετρῶθῃμεν!

Ἄλλ' ἡ Ἐκκλησία εἶναι ζῶν ὁργανισμὸς· καὶ, θέλει ἢ δὲν θέλει ἡ Ἱεραρχία τῆς, αὐτὴ θὰ βαδίσῃ πρὸς τὰ ἔμπροσ, νέας ἐξευρίσκουσα μεθόδους ὅπως ἐξωτερικεύσῃ τὸ ἐσωτερικὸν πυρ τῆς. Ματαίως ἐγείρετε προτιμήματα κατὰ τοῦ ποταμοῦ. Ματαίως σήμερον καταδικάζετε τὴν ἐν ἐκκλησίαις γυναικίαν συμπαλμωδίαν, ἢ τὰ κατηχητικά σχολεῖα, ἢ τὴν χρῆσιν τοῦ ὁργάνου, καθὼς ἔως χθὲς κατεδικάζετε τὴν μεταρρυθμίσιν τοῦ ἡμερολογίου καὶ ἐδογματοποιεῖτε τῆς Ἀ. Γραφῆς τὸ ἀματάφραστον. Καθὼς τὸ ἡμερολόγιον μετροῦσθαι καὶ μῖνον τῆς καλογερικῆς ἀμαθείας οἱ νυκτοκόρακες ἀκόμη κρῶνουν, καθὼς ἀπαθεστέρα μελέτη μᾶς ἔπεισεν ὅτι δόγμα καὶ μετάφρασις τῶν Ἀγ. Γραφῶν δὲν ἔχουν τίποτε τὸ κοινὸν, τοιοῦτοτρόπος καὶ ἡ γενικὴ συμπαλμωδία μετὰ τῆς κατηχήσεως θὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ αἱ γυναῖκες μετὰ τῶν ἀνδρῶν θὰ τὴν στολίσωσι καὶ ὄργανον θὰ τεθῇ ἐν τῷ ναῷ διὰ νὰ ὑκοβαστάξῃ τὸ ἀπὸ κοινοῦ ψάλλειν καὶ πολλὰ ἄλλα θὰ λάβουν χώραν, εἴτε ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἐπαναφερόμενα, εἴτε καὶ ἐπίτηδες πλαττόμενα ὡς ἐκ τῶν δημιουργουμένων νέων θρησκευτικῶν ἀναγκῶν μας. Καὶ ἐὰν ἐπιστῇ ἀνάγκη νὰ εἰσαχθῇ εἰς λατρευτικὴν χρῆσιν τοῦ Μωυσέως καὶ τῆς Μαρίας ὁ χορὸς, διότι ὁ περιούσιος λαὸς διηλθε νέαν τινὰ ἐρυθρὴν θάλασσαν ἐπειγόμενος πρὸς ἔθνηκιν ἀνασυγκρότησιν του, καὶ τὸν χορὸν αὐτὸν διὰ τὴν δόξαν τοῦ Δουξάσαντος ἡμᾶς θὰ μεταχειρισθῶμεν, ἀρκεῖ νὰ γείνη τὸ θαῦμα

καὶ μᾶς δοθῇ ἡ κατάλληλος ἱστορικὴ περίστασις. Καὶ παίξομαι καὶ ὀρχήσομαι ἐν ὧν πῖον Κυρίου.

Μᾶς, λέγουσι οἱ τοιοῦτος τρόπος σκέψεως εἶναι παλαιογραφικὸς καὶ Ἰουδαϊκός, οὐδαμοῦ δὲ τῶν Χριστιανικῶν βιβλίων μας στηρίζεται. Τοῖς ἀπαντῶμεν ὅτι εἶναι ὁ μόνος σύμφωνος πρὸς τὸ εὐρὺ χριστιανικὸν ἀνεῦμα, τὸ καθάμαρτον καὶ ὑποξενῶν τὰ πάντα πρὸς τὴν τῶν πάντων ἠθικοποίησιν. Τὸν Χριστιανισμὸν ἐγὼ ἀνέλασα πάντοτε εἰς τὴν θρησκείαν ἑκείνην, ἥτις τόσον εἶνε εὐρεῖα διανοητικῶς, ὥστε καὶ τοῦ λόγου καὶ τοῦ τύπου καὶ τοῦ ὁργάνου καὶ τῆς ψαλμωδίας καὶ τοῦ βήματος καὶ τοῦ θαύρου καὶ τοῦ κινηματογράφου καὶ τοῦ φωνογράφου καὶ τοῦ ἀκουσμάτου καὶ τοῦ ἀερολάνου καὶ τῆς ξηρᾶς καὶ τῶν ἀερῶν καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ πάσης ἐν γενεῇ φάσεως νὰ τοιῆται τὴν χρῆσιν τὴν κατάλληλον. Μόνον οἱ θρησκευτικῶς στενοκέφαλοι θέλουν νὰ ὑποβάλουν ὑπὸ τὰ δεσμὰ αἰωνίων «τυπικῶν» τὸν Ἀνεμὸν αὐτὸν, τὸν ὅπου καὶ ὅπως θέλει πνέοντα καὶ νὰ τῷ διαρρίψω τὸν αἰωνίον δρόμον του συμφώνως πρὸς τὰς ἐφημέρους ἀντιλήψεις των.

Τὸ ὄργανον δὲν εὐδοῖται ἀγιογραφικὴν βᾶσιν παρὰ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, τῇ βίβλῳ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ! Ἄλλ' αὐτὸ ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μετὰ τὰς εἰκόνας, αἱ ὁποῖαι μάλιστα ἐπέχον διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν μας δόγματος θέσιν. Ὁλόκληρος ἡ Ζ' Οἰκουμένη. Σύνοδος στηρίζεται ἀγιογραφικῶς ἐπὶ τῶν χερουβικῶν ἀπεικασμάτων τῆς Σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ τῶν χρυσοτορευτῶν τῆς κιβωτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἱναγλύφων παραστάσεων τοῦ παλαιοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ ναοῦ. Οὐδαμοῦ τῆς Καινῆς Διαθήκης· οὐδὲ ἐνεδύρεται χωρίον σχετικὸν πρὸς τὸ ἄλλως σπουδαιότατον καὶ οἱ κοδμητικώτατον τοῦτο κεφάλαιον τῆς ἀγίας ἡμῶν Παραδόσεως. Διὰ τοῦ λοιπὸν μεταχειρίζεσθε δύο μέτρα καὶ δύο σταθμὰ, τὴν μὲν χρῆσιν τῶν εἰκόνων δικαιολογοῦντες διὰ τῆς Παλ. Διαθήκης, τὸ δὲ ὄργανον κατακρίνοντας ὡς σύμφωνον πρὸς τὰς λατρευτικὰς συνηθείας τῆς Παλ. Διαθήκης, καὶ τοῦτο μάλιστα, ἐνῷ ἐκεῖ μὲν περὶ κεφαλαιώδους δόγματος πρόκειται, ἐδῶ δὲ μόνον περὶ θρησκευτικῶς ἀδιαφόρου λατρευτικοῦ τύπου· Διότι, ὥστε θὰ μοὶ ἀπαντήσετε, ἡ μὲν χρῆσις τῶν εἰκόνων ἔχει ὑπὲρ ἑαυτῆς καὶ τὴν Παράδοσιν, τὸ δὲ ὄργανον οὐχί. Ἄλλ' ἔχει μελετηθῇ ἀρὰ γε ἐμβαθύνῃ· μέχρι σήμερον τὸ ζήτημα τοῦ ἔως ποῦ εἶχε φθάσει ἡ ἀνάπτυξις τῆς δημοσίας λατρείας ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγ. Σοφίας· Δὲν ὑπῆρξε τὸ ὄργανον ἑλληνικὴ καθαρὴ ἐφεύρεσις; Δὲν ἐγένετο τοῦτου χρῆσις εἰς ἐπισήμους ἐορτὰς καὶ πανηγύρεις παρὰ τῶν αὐοιδῶν πατέρων μας; Δὲν μαρτυρεῖ ὁ Κωδινὸς ὅτι καὶ ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ καὶ ἀλλαχοῦ τὰ ὄργανα εἰς εὐσήμους περιστάσεις ἤλθον; Δὲν εἶνε ἱστορικῶς ὑπερβεβαιωμένον, ὅτι ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἔγινε καὶ εἰς τὴν Δύσιν τὸ ὄργανον γνωστὸν καὶ ἡμεῖς πάλιν ἐσοφίσασμεν τοὺς Εὐρωπαίους καὶ εἰς τοῦτο τὸ κεφάλαιον; Παράδοξος τῷ ὄντι αὕτη ἡ ἀντίληψις ἡμῶν τῶν Νεοελλήνων· νὰ ἀναθεματίζωμεν πᾶν ὅ,τι ἐφευρὸν οἱ πατέρες μας καὶ μετ' ἀγᾶπης ἐχρησιμοποιοῦν, διὰ τὸν ἀστεῖον καὶ παιδαριώδη λόγον ὅτι οἱ ἀντίπαλοί μας σήμερον τὸ ἐκμεταλλεύονται!

Ἄλλ' ὡς εἶπα, ἡ εἰς λατρευτικὴν χρῆσιν εἰσαγωγὴ τοῦ ὁργάνου δὲν ἔχει ἀνάγκην στηριγμάτων ἀπὸ τῆς Παραδόσεως, διότι πρόκειται περὶ τύπων καὶ οὐχί

δογματικῆς οὐσίας. Οἱ Κερκυραῖοι εἶναι λαὸς φύσει μουσικός. Τὸ ἄσμα εἶνε δι' αὐτοὺς ἡ ζωὴ των. Οἱ συμπατριῶται τοῦ Μαντζάρου ὁλόκληρον Μουσικὴν Σχολὴν Ἐκκλησιαστικῆς ὑπουργίας ἐδημούργησαν. Ἐάν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θέλουν πρὸς βελτίωσιν των ἡδὴ ὑπ' αὐτῶν δεδημοσιωγημένων να προσθέσουν καὶ πλέον, ἄς γείνη, ἀρκεῖ νὰ γείνη, πρὸς δόξαν Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δὲν ἀφίνει ποτὲ τοὺς κροίσμους τῆς ἱστορίας καιροὺς χωρὶς τὰς προσωπικὰς Του ἐμφιλοχωρήσεις καὶ τὰς ἀμέσους Του βοηθείας. Ὅσακις σιμούν ἀπιστίας ἐξεγείρεται κατὰ τῆς γῆς καὶ δένδρα πελώρια ξεραίνονται καὶ συνθλῶνται, τό αὖ Πνεῦμα δημιουργεῖ αὐτοστιγμὴν τὴν ἀντίδρασιν καὶ ἀνθ' ἑθνη θρησκευτικῶν ἀναζωογονήσεων καὶ ἀφυπνίσεων ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἀναβλαστάνουσι, προοιωνιζόμενα τὸν θρίαμβον τῆς θείας Παρουσίας. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εὐρισκόμεθα αὐτὴν τὴν στιγμήν. Κατηγήσεις παίδων, συλλογοὶ νέων καὶ νεανίδων, θρ. περιοδικὰ, θρ. φιλολογία, συμπαλαφῶδιαι ἐν τοῖς ναοῖς, συχνὴ Κοινωνία εἰς τινὰς κύκλους, ἐπιστημονικωτέρα καταμέτρησις τοῦ χρόνου, ἱεράρχα ἁποστολικώτεροι, ἔργα εὐποιίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κ. τ. λ. δεικνύουν μεταβατικὴν ἐπὶ τῷ κρείττω συμπαραστατοῦντος τοῦ αἰὲ Ζώντος καὶ αἰὲ Ζωοῦντος Πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Ἀντιληφθῶμεν τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν καὶ μὴ ἐμποδίζωμεν τὰς ἐλπιδοφόρους βλαστήσεις, ἵνα μὴ καὶ

θ ε ο μ ἄ χ ο ι ἔ λ ε γ χ ῆ ῶ μ ε ν.

Ποῖος νόμος εὐαγγελικός ἢ ποῖα ἱερὰ Παράδοσις δικαιολογεῖ τὴν σημερινὴν ἀρχιερατικὴν ἀμφίεσιν; Πότε ἐπὶ 17 συναπτοῦς αἰῶνας οἱ ἱεράρχαι μας ἐμτροφόρουν; Πότε ἐφερον ἀμφια, τὰ ὅποια παρὰ τῶν κοσμικῶν βασιλέων τοῦ Βυζαντίου ἐδανείσθησαν διὰ νὰ παρηγοροῦν εἰς τὰς ἡμέρας τῆς δουλείας τὸν τεθλιμμένον μας λαόν; Ἐκεῖ ἔκαμον τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην οἰκονομίαν καὶ μέχρι σήμερον ἐπιτρέπουσιν εἰς ἑαυτοὺς κοσμικὴν πολυτέλειαν, καθ' ἣς ἐπισεῖει τὸν δάκτυλον τῆς ἡ Παράδοσις ὅλη. Καὶ ἐδῶ θὰ ἐπιδείξουν αὐστηρότητα κατὰ τῆς λαϊκῆς εὐλαβείας οἱ γινώσκοντες τόσο ἐπεικῶς ὑπὲρ ἑαυτῶν νὰ καινοτομῶσιν; Ἀλλ' ἴσχυε καὶ ἀνδρίζουν. Σεβασμώτατε. Ἡ ἀρχή, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, εἴγινε. Καὶ κανεὶς δὲν θὰ κατισχύσῃ κατὰ τῆς προελαυνούσης θρησκευτικῆς μας ἀνορθώσεως; καὶ ἀναγεννήσεως, οὐδ' ἡ Ἱεραρχία αὐτή!

* Ἀσπαζόμενος τὴν δεξιὴν, διατελῶ

τῆς Ὑμετέρας Σεβασμώτου
ταπεινότητος; πρεσβύτερος;

(Ἐκ τοῦ Ἡθικοθρησκευτικοῦ Περιοδικοῦ Κερκύρας
«Ἅγιος Σπυρίδων»

ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΙΝ ΤΕΘΕΝΤΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

* Ἀξιότιμος κ. Διευθυντὰ τῆς «Νέας Ζωῆς»

Μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἀνέγνωσα τὰ τιθέμενα ἐρωτήματά σας ἐν τῷ φύλλῳ τῆς «Νέας Ζωῆς» ὑπ' ἀριθ. 18—19 καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ζητήματα πρὸς συζήτησιν». Καὶ ὁμολογῶ ὅτι εἶδθε ἄξιος θερμοτάτων συγχαρητηρίων διὰ τὴν μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας καὶ πόνου ψυχῆς ἐρευνάν σας ἐπὶ τῶν τόσο σοβαρῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια ἔδει νὰ ἀπασχολοῦν σήμερον πάντας τοὺς ὁπωσδήποτε δυναμένους νὰ ἐκφέρουν ὠφέλιμον γνώμην καὶ νὰ συμβάλωσιν εἰς τὴν ἐξευρεσιν σωτηριώδους βάσεως διὰ τῆς ἐποίας θὰ ἡδύνατο

νὰ ἀναγεννηθῇ ἡ σημερινὴ χριστιανικὴ κοινωνία καὶ ἐδραιωθῇ ἐν τῇ συνειδήσει τῆς κοινωνίας τὸ πρὸ πολλοῦ ἀνησυχαστικῶς χαλαρωθὲν θρησκευτικὸν αἰσθημα. Ἐκ τοῦτου δὲ ἀναντιρρήτως προέρχονται ὅλαι αἱ κοινωνικαὶ πληγαὶ τῆς συγχρόνου ἐποχῆς καὶ τὰ ἀναρίθμητα ἔκτροπα καὶ ἡ τάσις τῆς νεωτέρας γενεᾶς πρὸς τὸ στόδιον τῆς ἀθείας καὶ τῆς κομμουνιστικῆς ἀποσυνθέσεως τῆς κοινωνίας. Τὰ πέντε ἐρωτήματά σας, ὥς τιθενται ἐν τῇ «Νέᾳ Ζωῇ» ἦτο φυσικόν νὰ ἐφελκύσουν τὴν προσοχὴν μου καὶ διὰ τοῦτο θὰ προσπαθῶ νὰ γράψω ὀλίγας σκέψεις περὶ τοῦ τί δύναται νὰ γείνη κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Ὡς τιθενται τὰ ζητήματα ὑφ' ὑμῶν, θεωρῶ ἀναποσπάστως συνδεδεμένον τὸ πρῶτον καὶ τέτατον διότι μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν λόγων συνεπεία τῶν ὁποίων παραιτεῖται σήμερον ἡ εἰς τόσον μεγάλην ἔκτασιν ἀφοιτησία τῶν Χριστιανῶν εἰς τοὺς Ἱ. Ναοὺς, ἔπεται ἡ ἐξέτασις τῶν μέσων πρὸς θεράπειαν τοῦ κακοῦ τούτου. Ἀλλὰ τούτου ἐπιτυγχανομένου κατ' ἀνάγκην ἀκολουθεῖ ἡ βαθμηδὸν ἐπιτυχία καὶ ἐξασφάλις τοῦ δευτέρου ἐρωτήματος τοῦ τῆς θείας μεταλήψεως καὶ τοῦ τῆς νηστείας—τοῦ δὲ τρίτου ἡ ἐφαρμογὴ τῆς Κυριακῆς ἀργίας, εἶναι μᾶλλον νομοθετικῆς προνοίας ζήτημα καὶ εἰδικῆς διαπαιδαγωγήσεως καὶ Εὐαγγελικῆς ἀνατροφῆς τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας. Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι οἱ λόγοι οἱ προκαλέσαντες τὴν ἀφοιτησίαν εἰς τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς σήμερον εἶναι πολλοὶ καὶ διάφοροι. Οἱ σπουδαιότεροι κατ' ἐμὲ εἶναι οἱ ἑξῆς:

1) Ἡ ὀλεθρία ἐπίδρασις τῶν κομμουνιστικῶν θεωριῶν ὑπὸ τῆς ἀπαισίας εἰδικῆς προπαγάνδας τῆς τόσο τεχνηέντως καὶ μετὰ ἐξαιρετικῆς μερίμνης ἀσκηθείσης μεταπολεμικῶς ὑπὸ εἰδεχθούς σείρας ἀνθρώπων ἐπιτηδείων καὶ ἀθῶων ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς σημερινῆς κοινωνίας καὶ πρὸ πάντων τῆς νεωτέρας γενεᾶς, πρὸς τοὺς νέους δηλονότι ἡλικίας 15—30 ἐτῶν διότι παραιτεῖται ὅτι οἱ συγχάζοντες ἀκόμη ὀλίγον σήμερον εἰς τοὺς Ἱ. Ναοὺς ἀνήκουν εἰς ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 30 ἐτῶν, ὅτε ἀποδεικνύει διὰ αἱ ἀροπαγανδιστικαὶ καὶ ἀθεϊστικαὶ διδασκαλαὶ τῶν διαφθορῶν τῆς κοινωνίας δὲν δύνανται νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ἀσάλευτον αὐτῶν θρησκευτικὴν πεποιθήσιν, ἥτις εἶναι ἀπόρροια μιᾶς ἀγνῆς ἠθικῆς καὶ εὐσεβοῦς διδασκαλίας τοῦ προσφάτου παρελθόντος. Ἐνῶ ἀντιθέτως εἰς τὴν ἡλικίαν τὴν κατωτέραν τῶν τριάντων ἐτῶν, ἀνεξαρτήτως μορφώσεως, κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἀνατροφῆς, παρατηρεῖται ἀραιώτερα φοιτήσις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς ἐλαχίστην ποσότητα ἐξ αὐτῶν.

2) Εἰς τὴν ἡλικίαν συστηματικῆς καὶ μεθοδικῆς διδασκαλίας, τόσο ἐν τοῖς σχολείοις, ὅσον καὶ ἐν τοῖς Ναοῖς ὑπὸ καταλλήλων προσώπων, διὰ τῆς ὁποίας διδασκαλίας θὰ ἐπιδιώκεται ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν ἐκ τῆς εἰδικῆς ἀθεϊστικῆς προπαγάνδας μεταδιδόμενων ὀλεθριῶν καὶ ἀποσυνθετικῶν θεωριῶν, καὶ ἡ ἐνίσχυσις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τῶν πολιτῶν καὶ ἡ ἐξάρσις τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀτόμου εἰς ἀγνὸν ἢ θικὸν ἐπίπεδον, ὁποῖον προϋποθέτει ἡ γαλῶς ἐννοουμένη χριστιανικὴ ἀγάπη καὶ ἀλληλεγγύη μιᾶς ἀγαθῆς συμβιώσεως τοῦ Χριστιανοῦ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

3) Ἡ κατεύθυνσις καὶ προσοχὴ πάντων πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ εὐκόλου πλουτισμοῦ ἀπὸ

δεκαπενταετίας εις βάρος τῶν ὁμοίων μας. Πρὸς τὴν κατοφρέειαν ταύτην φερόμεθα πάντες, ἀποβλέποντες εἰς τὸν σκοπὸν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰς πολλαπλὰς ἀνάγκας τῆς σημερινῆς ἀγορίας βιοπάλης, ἥτις κατέστη πρόβλημα ἀληθῶς διὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον.

Ἡ θεραπεία τῆς θλιβερᾶς ταύτης καταστάσεως προϋποθέτει τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀκολουθῶν μέτρων. 1) Ἀνάγκη ἐλείγουσα εἶτω καὶ διὰ νομοθετικοῦ μέτρου νὰ καταστή ὑποχρεωτικὴ ἡ φοίτησις εἰς τοὺς Ναοὺς τῶν μαθητῶν πάντων τῶν σχολείων καὶ τῶν διδασκάλων αὐτῶν ἵνα ἀκολουθοῦν τὴν θεϊαν λειτουργίαν. Νὰ γνωρίζῃ ὁ μαθητὴς ἀπὸ τοῦ προηγουμένου Σαββάτου, ὅτι τὴν Κυριακὴν ὀφείλει νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τῶν συμμαθητῶν καὶ διδασκάλων αὐτοῦ, ἄλλως νὰ ὑπόκειται εἰς τὰς συνεπείας τοῦ νόμου, ὥς καὶ οἱ διδάσκαλοι, οἵτινες ἀδιανοήτως σήμερον διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς στοιχειώδεστερας ἠθικῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ὁδοδόξου χριστιανοῦ. 2) Νὰ γίνωσι τοῦλάχιστον εἰς τὰς πόλεις καὶ μεγάλας κοινότητας λαϊκὴ θρησκευτικὰ διδασκάλειοις εἰς τὰ ὅποια νὰ γίνεται θρησκευτικὴ διδασκαλία ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ διδασκάλων, εἶτω καὶ ἐπὶ μετρίᾳ ἀμοιβῇ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ τονωθῇ τὸ λαϊκὸν θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ ὁ ζήλος τοῦ φοιτᾶν εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, ὁ φόβος πρὸς τὸν Θεόν καὶ ἡ πίστις πρὸς αὐτόν. Διὰ τῆς συστηματικῆς καὶ ἐπωφελοῦς ταύτης διδασκαλίας θὰ ἔχωμεν εὐδύρεστα ἀποτελέσματα. Θὰ ἀρχίσῃ μία νέα ἀντίληψις παρὰ νῦν λαφ. περὶ τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων· θὰ ἀνυψωθῇ τὸ ἠθικὸν καὶ θρησκευτικὸν αὐτοῦ αἶσθημα καὶ θὰ βαδίσῃ κατόπιν πρὸς μίαν νέαν κοινωνικὴν καὶ θρησκευτικὴν ζωὴν, ὅπως ἦτο ἐκείνη τῶν προηγουμένων γενεῶν, ἥτις ἐχαρακτήριζε τοὺς ὁδοδόξους πρὸ εἰκοσι ἀκόμη καὶ πλέον ἐτῶν διὰ τὴν πίστιν καὶ εὐλάβειαν αὐτῶν πρὸς τὸν Θεόν. Θὰ ἀναπληρώσῃ τὸ σύστημα τοῦτο, ἐκεῖνο νὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐπετύγχανε μόνῃ ἡ χριστιανικὴ οἰκογένεια, ὅποτε οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς ἐνουθέτουσαν καὶ ἐδίδασκον μὲ τὸ πρακτικὸν αὐτῶν πνεῦμα, τὸ θεμελιώδες δόγμα τῆς πίστεως πρὸς τὸν Θεόν καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸν πλησίον των, ἐκ παραλλήλου μὲ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ τότε ἱερέως ἐνίστε καὶ διδασκάλου, οἵτινες ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ μικροῦ τέκνου ἐθεωροῦντο οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Θεοῦ καὶ ἤκουον τὰς συμβουλὰς τῶν οἱ νεώτεροι μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐσέβοντο πάντας τούτους οἱ χριστιανοὶ τῆς πρὸ τριακοντα ἐτῶν ἐποχῆς. Ἦσαν ὅμως ἀληθῶς καὶ ἄξιοι σεβασμοῦ τότε καὶ οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ ἱερεῖς. Ἀλλὰ ἐνῶ ἀπαιτεῖται ἡ τοιαύτη ἀναμορφωτικὴ καὶ ἠθικὴ διάπλασις τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας, παρίσταται ἐξ ἄλλου κατ' ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην νὰ γίνῃ μία ριζικὴ ἐκκαθάρισις ἐν τῷ συνόλῳ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, τῶν λειτουργῶν, τοῦ Κλήρου μὲ ἄλλους λόγους, νὰ ποραμερίσουν τὰ ἄχρηστα ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ, νὰ γίνῃ μία ἀνηλεὴς ἀπομάκρυνσις ὅλων ἐκείνων τῶν παρασίτων καὶ ἀθλίων στοιχείων, ἀνεξαρτήτως βαθμοῦ ἡλικίας καὶ τάξεως, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν σήμερον τὸν προσωπικὸν ὄργανισμὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποβληθοῦν, ὥς ὁ χειρουργὸς ἐξάγει τὸ κακὸν νεόπλασμα ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν.

Μία τοιαύτη ἀναγέννησις καὶ ἐκκαθάρσις τοῦ κλήρου ἐπιβάλλεται, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Ἐκκλησία

κλῆρον, ἠθικόν, μορφωμένον καὶ ἀντάξιον τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, ἐξασφαλισμένον ἐννοεῖται τῶν μέσων τῆς συντηρήσεώς του καὶ ἔχοντα τὰ προσόντα ὅσα ἀναφέρει ὁ Ἀπ. Παῦλος. Τοιοῦτος κλῆρος, θὰ συμβάλῃ τὴν μέγιστα εἰς τὴν ἀλασάτητον ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἀναμόρφωσιν τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας. Ἐν συμπεράσματι, ὅταν πάντες οἱ παράγοντες τῆς κοινωνίας, τὸ Κράτος, οἱ διδάσκαλοι, οἱ ἱερεῖς, ἡ οἰκογένεια καὶ ἕκαστο πολίτης συνιρῇ τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων μέτρων ἀσφαλῶς τότε θὰ ἔχωμεν νὰ θαυμάσωμεν τοὺς γλυκεῖς καρποὺς μιᾶς τοιαύτης χρηστῆς καὶ εὐσεβοῦς νέας χριστιανικῆς κοινωνίας.

Ἀλλ' ὅπως καὶ ἄλλοτε ἐξετέθη ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Νέας Ζωῆς» εἶναι ἀνίγκη καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ νὰ ἐπέλθῃ καινοταμία οὐσιώδης ὅσον ἀφορᾷ τὸ τελετουργικὸν μέρος τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας.

Ὅσον καὶ ἂν εἴνε εὐσεβὴς καὶ φιλακόλουθος ὁ χριστιανὸς τῆς ἐποχῆς μας, δὲν δύναται, νὰ ὀρθοστατῇ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἀκούῃ ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς ὥρας τὴν χασμώδη καὶ ἄχαρι ψαλμοψίδιαν ἀκαταρτίστων ψαλτῶν καὶ παρατείνῃ τὴν διαμονὴν του ἐν τῇ λειτουργίᾳ πέραν τὸ πολὺ μιᾶς ὥρας. Ἐπίσης τὰ ἀπόδειπνα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς εἶνε ὥς μεγάλῃς διαρκείας κουραστικά, ἀτελείεσσιναι δέ τι· ἀκούων τὸ τερέτισμα τοῦ ψάλτου νὰ παρατείνεται μόνον διὰ τὸ τροπάριον «Γῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ», πλέον τῶν εἰκοσι λεπτῶν τῆς ὥρας. Αὐτὰ εἰμπορεῖ νὰ εἶναι καλὰ καὶ ἅγια, ἀλλ' ἦσαν δι' ἄλλας ἐποχὰς καὶ διὰ τὰς μονὰς, ὅπου ἡ μοναχικὴ ζωὴ ἔχει ἄλλην ἀποστολὴν καὶ ἄλλον σκοπόν. Ὁ κοσμικὸς ὅμως χριστιανὸς τῆς σήμερον, ὅσον εὐσεβὴς καὶ ἂν εἶναι θέλει συγχρονισμόν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν νεωτέραν κοινωνικὴν ζωὴν καὶ ἀντίληψιν. Ἄλλως ἀναγκάζεται νὰ κάμνῃ τὴν προσευχὴν του κατ' οἶκον καὶ ἀκουσίως ἀποφεύγει νὰ συχνάζῃ εἰς τὴν λειτουργίαν, ὅπως ἀτυχῶς συμβαίνει εἰς τὰς τάξεις τῶν διανοουμένων.

Ἀλλ' ὅταν ἐπέλθῃ καὶ ἡ ἀπαραίτητος αὕτη ἀπλοποίησις, σαφήνεια καὶ συντομία ἐν τῷ τελετουργικῷ τῆς Ἐκκλησίας, τότε ἀσφαλῶς καὶ οἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλακόλουθοι θὰ συχνάζουν περισσότερον εἰς τοὺς ναοὺς καὶ ὁ σκοπὸς τῆς παρουσίας ἐν τῇ λειτουργίᾳ θὰ ἔχῃ ἀμειώτερα τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ ἀποτελέσματα.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ μὲ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ἀνωτέρω σκέψεων κατὰ λογικὴν πλέον σειρὰν θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ πραγματοποίησις τοῦ πρώτου δευτέρου καὶ τετάρτου ἐκ τῶν ἐρωτημάτων. Οἱ χριστιανοὶ μὲ τὴν τόνωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αὐτῶν αἰσθήματος θὰ συχνάζουν εἰς τοὺς ναοὺς κατὰ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν. Ἀκολουθῶς ὁ μεταβαλὼν εἰς τὴν λειτουργίαν συχνὰ προϋποτίθεται ὅτι ἔχει καὶ ζῆλον θρησκευτικὸν ἀνώτερον καὶ ἀγάπην σεβας καὶ πίστιν ἀκλόνητον πρὸς τὸν Θεόν καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν θὰ προθυμοποιηθῇ νὰ ἐκτελῇ καὶ τὸ μυστήριον τῆς θείας μεταλήψεως. Τὸ αὐτὸ δὲ σύστημα τῆς ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως ὥς εἴρηται τοῦ λαοῦ θὰ ἐπείθῃ τοὺς χριστιανούς, ὅτι μόνον ὅπου διδάσκονται ἐπιμελῶς αἱ ἀρχαὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τηροῦνται αἱ θεμελιώδεις αὐτοῦ ἠθικαὶ ἀρχαὶ τῆς χρηστότητος καὶ χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης καὶ ἀγάπης, ἐκεῖ βασιλεύει καὶ ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ κοινωνικὴ εὐτυχία καὶ πρόοδος, ὅπως λ. χ. συμβαίνει ἐν Ἀγγλίᾳ.

Τὸ τελευταῖον ἐρώτημα περὶ νηστείας θεωρῶ ὅτι

ἀποτελεῖ ἴδιον κεφάλαιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ ἀσχοληθῇ μία νέα Οἰκουμένη Σύνοδος διὰ νὰ τὸ ἀπλοποιήσῃ καὶ νὰ τὸ συγχρονίσῃ μὲ τὰς σημερινὰς ἀντιλήψεις τῆς χριστιανικῆς κοινότητος καὶ μὲ τοὺς ὁ-
ρους τῆς ζωῆς ἐν γένει καὶ τῆς υγιεινῆς.

Μόνον κατόπιν μιᾶς τοιαύτης ἀπλοποιήσεως καὶ μεταρρυθμίσεως διὰ συνοδικοῦ κανόνος, θὰ καθίστα-
το δυνατόν νὰ φυλάττουν ἐκ θεολογικῆς εὐ-
λαβείας οἱ πιστοὶ καὶ εὐσεβεῖς κοσμικοὶ χριστιανοὶ
μίαν ὀλιγοήμερον καὶ σκόνημον νηστείαν, ἐν ᾗ σήμε-
ρον καταντᾷ νὰ προκαλῇ τὰ εἰρωνικὰ μειδιήματα τῶν
πολλῶν κατ' ὄνομα χριστιανῶν ὁμοιωμάτων, καὶ ὅστις
τολήμῃ νὰ ὁμιλήσῃ περὶ νηστείας.

Χανία, 1928

Ε. Π.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΕΜΙΝΙΣΜΩΝ

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΥ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

ΠΑΛΑΙΑΙ ΚΑΙ ΝΕΑΙ ΙΔΕΑΙ

Ἀνεκινήθη ἔσχατως πάλιν ὑπὸ διαφόρων ὁμί-
λων γυναικῶν τὸ ζήτημα τῆς χορηγήσεως τοῦ δικαιοῦ-
ματος τῆς ψήφου εἰς τὰς γυναῖκας. Τὸ ζήτημα εἶνε
γνωστὸν καὶ ἰντελὸς ἐπίκαιρον. αἱ δὲ κοινὴ αἱ χειρι-
σθεῖσαι τοῦτο δὲν στεροῦνται ἐπιχειρημάτων διὰ τὴν
ὑποστήριξιν τῆς ἀπόψεώς των.

Ἐν τοῦτοις θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἀναπτύξω μίαν ἀν-
τίθετον ἀποψιν ἢ ὁποῖα ἐμπνέεται ἀπὸ ἰδέας παλαιὰς
μὲν, ἀλλ' αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν γνώμην μου, δὲν γη-
ράσκουν ποτέ.

Ζητεῖται ἡ χορηγία τῆς ψήφου εἰς τὴν γυναῖκα καθ'
ἣν στιγμήν θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ μᾶλλον σκέψις νὰ ἀ-
φαιρεθῇ αὐτὴ ἀπὸ ἱκανὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν οἱ ὁποῖοι
δὲν ἔχουν πλήρη συνείδησιν τῆς σπουδαιότητος τοῦ
ὑπερτίτου τούτου δικαιώματος. Παρίστανται ὅθεν ἄ-
μεσος ἀνάγκη νὰ ἐξαρθῇ καὶ ἐξιδανικευθῇ τὸ δικαί-
ωμα τοῦτο διὰ ἐθνικῆς πολιτικῆς διαπαιδαγωγήσεως,
παρεχομένης ἀπὸ σχολεῖα καλῶς ὀργανωμένα, ἀπλη-
λαγμένα ἐκινδύνων προπαγάνδων, μὴ ἔχοντα ὡς σκο-
πὸν, παρὰ τὸ ἰδεώδες νὰ προμηθεύουν εἰς τὴν πο-
λιτικὴν ζωὴν τοῦ τόπου ἀνδρας ἱκανοὺς, ἀξιόους εἰς
τὸ ὕψος τῶν πρὸς τὴν χώραν καθηκόντων των. Ὡς
ἀποβλέψωμεν πρῶτον εἰς ἀνδρας γνωρίζοντας νὰ ψη-
φίζουν καὶ ὡς ἀφήσωμεν δι' ἄλλοτε τὸ δικαίωμα τοῦ-
το διὰ τὴν γυναῖκα.

Ἄλλωστε ἡ γυναῖκα ἔχει τόσους ὁραίους ρόλους
νὰ ἐκπληρώσῃ εἰς τὴν ζωὴν, ἐν τῷ θέλῃ. Ἐν δὲ
ἔχῃ ἐπίγνωσιν τῆς δυνάμεώς της, θὰ ἠδύνατο πράγ-
ματι νὰ ἐπιδράσῃ ἐνεργητικώτατα διὰ τῆς ἐπιρροῆς
της, χωρὶς νὰ ζητῇ νὰ παῖξῃ ρόλους τοὺς ὁποῖους ἡ
ἰδία ἢ φύσις ἠθέλησεν νὰ κατανείμῃ.

Ἐὰν ἡ φύσις ἐδημιούργησε δύο φύλα, τοῦτο
συνέβη διότι εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀντετέθη ἰδιαιτέρος
ρόλος. Ὁ ἄνδρας ἐγεννήθη ἐνεργητικὸς ἢ δὲ γυναῖκα
παθητικὴ, δὲν δυνάμεθα δὲ ἀναρῶντες τὴν τάξιν
αὐτῆς τῶν πραγμάτων νὰ μεταβάλλωμεν ἢ ν' ἀναμί-
ξωμεν τοὺς ρόλους.

Ὁ ὅμιλος τῶν χωρῶν ὁ ὁποῖος καλῇ τῇ πίστει
ἀξιοῖ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν αὐτοκαλουμένων «δικαι-
ωμάτων τῆς γυναικὸς» ὡς σκέφθῃ καλῶς πόσα καθή-

κοντα ἔχουν παραμεληθῇ ἀπὸ τὴν γυναῖκα, πρὶν δὲ
θελήσουν νὰ τὴν μυήσουν εἰς νέα τοιαῦτα, ὡς προ-
σπαθῇσουν νὰ τὴν ὑποδειγματίσουν εἰς τὴν ἰδίαν
αὐτῆς δοῶσιν χωρὶς νὰ τὴν ὠθήσουν πρὸς ἐκείνην
ἥτις ἀπὸ αἱ ὄνων καὶ ἀπὸ ἀταβισμὸν ἀνήκει εἰς τὸν
ἄνδρα.

Ἡ πραγματοποίησις τῆς γυναικείας ἀξιώσεως
περὶ χορηγίας τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν, συνε-
πάγεται φυσικῶς μετὰ τινα χρόνον τὴν ἐπιδιώξιν καὶ
τοῦ ἐτέρου ἀντιστοίχου δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι
καὶ συνεπὶς τοῦ ἀναμιγνύεσθαι ἐνεργῶς εἰς τὴν δια-
χείρισιν τῶν κοινῶν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, μὲ ἀπολύ-
τως ἴσα δικαιώματα πρὸς τὸν ἄνδρα.

Χίλιαι καὶ μία ἐν τοῦτοις αἰτίαι καθιστῶσι εἰς
τὴν γυναῖκα δύσκολον, ἂν ἤρ' ἀδύνατον, νὰ ἐξισωθῇ
μὲ τὸν ἄνδρα εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν κοινῶν ἐὰν τῆς
χορηγηθῶν τι δικαιώματα τὰ ὁποῖα ζητεῖ.

Ἡ γυναῖκα ζητοῦσα νὰ ἐξισωθῇ καὶ ὅλα πρὸς
τὸν ἄνδρα, γίνεται ἀπὸ σινεταῖρος, ποὺ θὰ ἔπρεπε
νὰ εἶνε, ἀντίπαλος πρὸς αὐτόν. Τασσομένη δὲ ἀντί-
παλος πρὸς τὸν ἄνδρα, ἀσφαλῶς χάνει μέγα μέρος
τῆς δυνάμεώς της τὴν ὁποῖαν ἀρνεῖται ἐξ αὐτοῦ τοῦ
ἄνδρος.

Ἐπιστημονικῶς εἶνε παραδεδομένον ὅτι ἡ γυναι-
κα εἶνε ἐκ κατασκευῆς ἀσθενεστέρη τοῦ ἀνδρός. Τὸ
παρελθὸν ἔτος εἰς σοφὸς Γάλλος ἱατρός, τοῦ ὁποῖου
τὸ ὄνομα μοῦ διαφεύγει, ἔκαμε ἐπὶ τοῦ ζητήματος
τούτου λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἀνακοίνωσιν, ἀποδεικνύ-
ουσαν πόσον ἡ κατασκευὴ τῆς γυναικὸς εἶνε κατω-
τέρα ἀπὸ ἀπόψεως ὁργανισμοῦ καὶ ποῖαι εἶνε αἱ
αἰτίαι τῆς τοιαύτης κατωτερότητος.

Ἄν ὑπάρχει ἀμφιβολία: μία γυναῖκα καλονομένη
νὰ διευθύνῃ ὑπευθύνως μίαν δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἢ
νὰ ἀναλάβῃ πολιτικὴς εὐθύνas, θὰ ὀφείλῃ νὰ ἐπιβέ-
λῃ εἰς ἐαυτὴν πρὸ παντὸς ἄλλου, τὴν ἀγαμίαν ὡς ἀ-
λύγιστον νόμον, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐξασφαλίσῃ διὰ
τῆς στενωπῆς της μόνιμον ἱκανότητα διὰ τὴν ἐνε-
πρήτησιν τῶν δημοσίων ἢ πολιτικῶν καθηκόντων
της. Διότι οὐδὲς ἀγνοεῖ ὅτι ἡ γυναῖκα, πρὸ πρὸ
τοῦ τοκετοῦ καὶ ἀρκιτὸν χρόνον μετ' αὐτόν, παύει νὰ
εὐρίσκηται εἰς φυσιολογικὴν κατάστασιν, βαθμιαίως
δὲ καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἐπακολουθεῖ ἐξασθένησις
φυσικὴ καὶ διανοητικὴ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐντο-
νος, εἰς τρόπον ὥστε ἡ μείωσις τῆς θελήσεως καὶ τῆς
ἀντοχῆς της νὰ μὴ εἶνε δυνατόν παρὰ νὰ παρεμποδί-
ξῃ τὴν ὑπηρεσίαν της καθιστώσα, αὐτὴν μετριωτά-
την.

Μήπως θὰ ἐσκέπτετο εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν
νὰ ζητήσῃ μακρὰν ἀδείαν ἢ μήπως, ὅπως εἰς τοὺς
μύθους τῆς νεράιδας, θὰ ἔσφινε τὴν μαγικὴν της
ράβδον διὰ νὰ εἴρῃ εἰς λήθαργον τὰς ὑπηρεσίας της,
ἀναμεινύουσα τὴν ἐπάνοδον τῆς κανονικῆς της κατα-
στάσεως;

Καὶ ὅταν ἐπὶ τέλους αὐταὶ αἱ μικραὶ ὑπάρξεις
ἐλθόν εἰς τὸν κόσμον, θὰ τὰς ἀπομακρύνῃ ὡς πραγ-
ματικὰ ἀπορρίματα, θὰ τὰς ἐκθέσῃ εἰς τὸ ἔλεος τῶν
τυχαίων περιστάσεων, στεροῦσα ταύτας τῆς φυσικῆς
τροπῆς των, μιᾶς γλυκεῖας προσιασίας, τῆς φυσικῆς
διαπαιδαγωγήσεως—τόσῳ σπουδαίας διὰ τὸν ἄνθρω-
πον τοῦ μέλλοντος—καὶ τέλος ὅλης αὐτῆς τῆς θερ-
μῆς ἀτμοσφαιρᾶς τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας, εἰσάγου-
σα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον αὐτὰς εἰς τὴν κοινωνίαν
καὶ ἀποπαράσκευάζουσα συνεπὶς—ἔχι μίαν φυλὴν
ὑγιᾶ, μίαν φιλὴν διανοουμένων, καλλιτεχνῶν, ἡρώ-

ων, οι οποίοι δημιουργούσι την δόξαν ενός έθνους — αλλά μίαν νοσηράν και καχεκτικήν φυλήν ;

Ίδού τί έτοιμάζει ή γυναίκα ζητούσα, έξω της οικογενειακής έστίας την εργασία, την όποιαν ο φυσικός νόμος ένεπιστεύθη εις τον άνδρα.

Ποίος παραγνώνει την σπουδαιότητα των πρώτων έτών της παιδικής ηλικίας ; δύναται να υπάρξη επ' αυτής επίδρασις ισχυροτέρα από την επίδρασιν της οικογενειακής έστίας, ή όποία είναι το πρώτον εθνικόν και κοινωνικόν σχολείον ; όταν λείψη ή έστία δέν υπάρχει πλέον γυναίκα, δέν υπάρχει πλέον μήτηρ, δέν υπάρχει έθνος.

Η γυναίκα — ή πολιτική — αι δημόσιαι ύπηρεσίαι. Τί τρομερά κακοφωνία ! Θα έπρεπε πρώτον να παύση να είναι γυναίκα και κατόπιν να αρχίση να διαμφισβητή δικαιώματα ίσα προς τον άνδρα.

Η διαίρεσις συνεπάγεται πάντοτε μίαν μείωσιν : ή γυναίκα δέν δύναται να διαιρέση εαυτήν εις άνδρα και εις γυναίκα, να ευρίσκεται εις το σπίτι και εις τον δρόμον, χωρίς να διατρέξη τον κίνδυνον να εύρεθῇ και από των δύο απόψεων εις κατάστασιν πραγματικής κατωτερότητος.

Η γυναίκα πρέπει και όφείλει να το έννοήσῃ ότι είνε ή μόνη δημιουργός της έστίας, της οικογενείας και ότι τοῦτο είναι το πρώτον της καθήκον. Ίδού τί άγνοεί και τί πρέπει να μάθῃ. Δίδουσα εις την ζωήν ανθρώπους προπαρασκευασμένους διά την πρόοδον, την εργασία και την δόξαν, ή γυνή καθίσταται ευεργετική θεά, φέρουσα έν εαυτή το έθνος.

Η γυναίκα δέν μεταδίδει μόνον εις το παιδί την κληρονομικότητά της την φυσικήν, αλλά δημιουργεί την ήθικην ατμόσφαιραν όπου τοῦτο αναπτύσσεται, και ιδού διατί μία μητέρα ή όποία άρκείται εις το να φέρῃ εις τον κόσμον μικράς υπάρξεις, δια να τās εγκαταλείψῃ εις άλλας χείρας, δια να τρέξῃ ὀπισθεν της πολιτικής ή των δημοσίων πραγμάτων, εκπληροῖ ὀλιγώτερον από το ήμισυ των καθηκόντων της. Διαμορφώνουσα όμως τās μικράς ταύτας υπάρξεις δια διαρκoῦς ἐπιμεμελημένης και δραστηρίας διαπαιδαγωγήσεως, προπαρασκευάζει το έθνος.

Μήπως το καθήκον τοῦτο καλῶς εκπληρούμενον δέν απαιτεῖ απασχόλησιν, εργασία, μεγαλειτέρας αξίας από το να είναι βουλευτής, γεροϋσιαστής, δήμαρχος, ή ὁτιδήποτε άλλο ;

Ας ξαναγίνῃ ή γυναίκα πάλιν γυναίκα και αντί να θέλῃ να εξυπηρετήσῃ ξένους ρόλους, ας έτοιμάζῃ άνδρας υγιείς, πλήρεις ζέσεως, ιδεαλισμοῦ, αλτρουισμοῦ διά την κοινήν ευτυχίαν. Ο ρόλος τοιαύτης γυναικός είναι άσυγκρίτως υπέρτερος τοῦ ρόλου των άνδρoν.

Η κοινωνία δέν είνε παρά το άπαύγασμα των γυναικῶν, αι όποiai διαπαιδαγωγoῦν και μορφώνουν. Εάν ή γυναίκα έκφυλισθῇ, εάν δηλαδή έκπέσῃ τοῦ ρόλου της, ή φυλή ὀλόκληρος θα έκπέσῃ.

Ότι ή γυναίκα δέν πρέπει να μείνῃ μία αδρανὴς κοῦκλα, παράσιτον, άπλοῦν γεννητικόν ὄργανον, εἰμεθα σύμφωνοι.

Ότι πρέπει να εξυψωθῇ ὑψηλότερα από την άπλήν λειτουργίαν της αναπαραγωγῆς, της τροφoῦ, οὔδεμία αντίρρησις.

Ότι πρέπει να προσπαθῇσῃ να ένισχύσῃ το γόντρον της δια της δράσεως, δια της εργασίας προς επικουρίαν εις τὰ οικογενειακά βάρη, εφόσον δύναται, ότι πρέπει να βοηθῇ τον άνδρα, να γίνῃ αληθὴς στή-

ριγμά του, ότι πρέπει να καταστήσῃ αισθητήν την ευεργετικήν επίδρασιν της, ότι πρέπει να καταστῇ ὠφέλιμος, ποίος δύναται να το άρνηθῇ ;

Αμφισβητούμεν μόνον την ὀρθότητα της ακολουθουμένης ὁδοῦ.

Ασφαλῶς ή γυναίκα δύναται να είνε μεγάλης ὠφελιμότητος.

Μήπως εις την αρχαίαν Ελλάδα, εις την βυζαντινήν εποχήν, δέν ὑπῆρξαν περιπτώσεις, καθ' ας αι μορφωμένοι γυναίκες έπαιξαν σπουδαῖον ρόλον, ή δέ επιρροή των έγένετο πανταχοῦ αισθητή ;

Δέν ὑπῆρξαν έν τούτοις αι γυναίκες έκείναι οὔτε βουλευταί, οὔτε γεροισιασταί, οὔτε πρόεδροι, οὔτε δήμαρχοι, και δέν απέβλεψαν ποτέ εις κανένα εκ των ρόλων της μορφῆς ταύτης.

Η γυναίκα δύναται και όφείλει να είνε ή μεγάλη καλλιτέχνης της ζωῆς, την όποιαν αυτή αυτή ή ζωή και ή ανθρωπότης ὀλόκληρος θα αγαπήσουν, θα θαυμάσουν και θα σεβασθoῦν δια την ανωτερότητα τοῦ εκπληρωθέντος καθήκοντος.

Ας μάθῃ την τέχνην να οργανώνῃ την οικογενειακήν έστίαν, να είνε ὠφέλιμος σύζυγος, σύντροφος και φίλη τοῦ νομίμεν έρωμένου της, μορφωμένη κατὰ βάθος, βοηθοῦσα το περιβάλλον της, τελειοποιουμένη εις τὰ οικιακά της καθήκοντα, τηροῦσα μίαν έστίαν με εμφάνισιν καλήν, στοργικήν και θερμήν. Εὐχαρίς, ζητούσα να αναπτύξῃ ή ίδια πάν ὅτι την περιβάλλει, καλή μητέρα, τελεία διδασκάλισσα δια την φυσικήν και ήθικην άγωγήν των τέκνων της, στερεὸν στήριγμα ὅλου αὐτοῦ τοῦ μικροκόσμου, δίδουσα οὔτω την ευτυχίαν εις ὅλους που την περιβάλλουν. Ίδού ή αληθινὴ γυναίκα. Ίδού ὁ ἐπίγειος παράδεισος των άνδρoν, οι όποιοι αναζητοῦντες έν τῇ έστία την χαράν της ζωῆς και μὴ ευρίσκοντες συχνάκις εις αὐτήν παρά μόνον την ανίαν μίαν μηχανικής ζωῆς, χωρίς ενδιαφέρον, απογοητευμένοι, μὴ δυνάμενοι να γίνωνται ἀντιληπτοί, ἀποφεύγουσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον την οικογενειακήν έστίαν, και ή γυναίκα εγκαταλείπομένη ἐξ υπαιτιότητός της, βυθίζεται άσυνειδήτως εις μίαν ανιαράν ζωήν, έντός μιᾶς ήμιτελοῦς έστίας, χωρίς κανέν τέλγητρον, χωρίς κανένα προορισμόν.

Συνέπεια τοῦτου: κακή παραγωγή, καταστρεπτική δια την κοινωνίαν.

Συχνά λέγουν: στερούμεθα μεγάλων άνδρoν, πρέπει να λέγωμεν μάλλον: στερούμεθα καλῶν παιδαγωγῶν και καλῶν μητέρων αι όποiai δίδουν και αναπτύσσουν το σπέρα της δόξης.

Η γυναίκα ας μείνῃ γυναίκα! είνε ή μεγάλη ποίησις της ζωῆς. Είνε ὁ έρως έν τῇ καλῇ έννοίᾳ τοῦ ὄρου. Ενεπνευσε το μεγαλεῖον πολλῶν ὠραίων πραγμάτων. Μέγας αριθμός μεγάλων άνδρoν, συγγραφέων, καλλιτεχνῶν, μουσικῶν, ηρώων, δέν θα ἦσαν ὅτι ὑπῆρξαν, χωρίς την εμπνευσιν μιᾶς τοιαύτης γυναικός.

Ίδού το καθήκον της γυναικός, ή ισχύς τοῦ άνδρός!

Ίδού τί μία γυναίκα πολιτευομένη δέν θα δυνήθῃ να προσφέρῃ ποτέ!

Το να δημιουργήσωμεν ήμεῖς μίαν τεχνικήν έξοδον των γυναικῶν από τās οικογενείας των, δια να μιμηθῶμεν απλῶς έκείνο που κατ' ανάγκην συνέβη αλλοῦ, θα ἦτο ένα γεγονός πολὺ αξιοθρήνητον.

ΛΟΥΚΙΑ Θ. ΠΕΝΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΤΟΥ κ. ΠΕΤΡΑΚΗ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ

Σοφοί αρχαιολόγοι, ασχολούμενοι εις την ανασκαφήν κάποιας αρχαίας αγνώστου πόλεως, ἀνεκάλυψαν ἐκτός ἄλλων τινῶν ἀσημάντων πραγμάτων, τὰ ἀποσπάσματα ἐνὸς βιβλίου, τὸ ὁπεῖον ἂν κρίνῃ κανεῖς ἀπὸ τὰ διασωθέντα ἀποσπάσματα, ἀσφαλῶς ἦτο βιβλίον μεγίστης ἀξίας καὶ ἀσυγκρίτου ἐνδιαφέροντος. Τὸ βιβλίον ἦτο φαίνεται ἡ ἱστορία τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ ἰδίᾳ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῆς, διὰ τὴν ὁποίαν μολοντί δὲν εἶχομεν ἄλλας πληροφορίας, δυνάμεθα καὶ μόνον ἀπὸ τὰ διασωθέντα ἀποσπάσματα νὰ σχηματίσωμεν ἀρκετὸ σαφὴ ἰδέαν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ σὰς ἀπασχολῶ με τὴν πρόλογον καὶ διὰ νὰ σὰς ἀφήσω ἐξ ἄλλου νὰ κρίνατε μόνοι σας καὶ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ βιβλίου τούτου καὶ περὶ τῆς ζωῆς τῆς κοινωνίας ἐκείνης, σπεύδω νὰ σὰς ἀναγνώσω μερικὰ ἐκ τῶν ἐν λόγῳ ἀποσπασμάτων, ὅσων τοῦλάχιστον τὸ κείμενον διεσώθη ἀνέπαφον.

Ἀπόσπασμα 1ον: «Τὸ ὀκταεὶς ἀγοράκι... (τὸ ὄνομα εἶνε δις ἀνάνγνωστον καὶ ἀκατάληπτον) εἰσήλθε προχθὲς εἰς τὸ Μέγα Βιβλιοπωλεῖον καὶ με τόνον σοφοῦ ἐπιστήμονος βιβλιοφάγου ἐξήγησε τὸν τελευταῖον μόλις ἐκδοθέντα τόμον τοῦ πολυχρότου βιβλίου «Τὰ ἀπόκρυφα τῆς Κοινωνίας», ὁ ὁποῖος ἐπιγράφεται «Γιάννης, ὁ περίφημος λωποδύτης».

Ὁ βιβλιοπώλης στήν ἀρχὴν εἰδείξε κάποιαν δυσκολίαν καὶ δὲν ἐπροθυμοποιήθη νὰ δώσῃ τὸ βιβλίον εἰς τὸν μικρὸν σοφόν, διότι ἐνόμιζεν ὅτι δὲν θὰ ἐκρατοῦσε τὰ χρήματα ποῦ ἀητοῦντο γιὰ νὰ τὸ πληρώσῃ. Ὅταν ὅμως εἶδε εἰς τὰ χέρια τοῦ χαρτονομίσμα σεβαστῶν διαστάσεων, ἔσπευσε νὰ ἱκανοποιησὴ τὴν φιλομάθειαν τοῦ μικροῦ, ζητώντάς του μάλιστα καὶ συγγνώμην...»

Ἀπόσπασμα 2ον. «Υπὸ τῆς Ἀστυνομίας ἀνεκαλύφθη πενταμελὲς σπεῖρα πρωτοτύπων λωποδυτῶν, τμημα μεγάλῃς λωποδυτικῆς ὁργανώσεως, ἀποκαλουμένης «Τσοῦλ αὐρία» ἡ ὁποία ἐλυμαίνετο κατὰ προτίμησιν τοὺς ταβλάδες τῶν ἀστραγαλοπωλῶν καὶ καστανοπώλῶν τῆς πλατείας. Τὰ μέλη τῆς συμμορίας συνελήφθησαν. Εἶναι ἑπταεῖς (ἐπονται τὰ ὀνόματα). Ἀπὸ τῆς ἀνακρίσεως ἐξηκριβώθησαν ὡς τῶς σαφὴ πράγματα περὶ τῆς μεθόδου μετὰ τὴν ὁποίαν εἰργάζετο ἡ συμμορία, ὡς καὶ συγκατακρίμενα τινὰ κατορθώματά της. Καὶ πρῶτον ἤρχιζε τὰς ἐργασίας μόλις ἐνύκτων, κάθε φορὰ με νέον σχέδιον καὶ μελετημένον ἐκ τῶν προτέρων εἰς ὅλας τοὺς λεπτομερείας. Οὕτω πρὸ ἡμερῶν ἡ σπεῖρα αὕτη ἐξετέλεσε τὸν ἐξῆς ἄθλον. Ὁ πρῶτος τῆς συμμορίας μετὰ τὴν τσέπη γεμάτη ἄμμο, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς 4 ἄλλους συντρόφους του, ἐπλησίασε τὸν ἀστραγαλοπώλην Δ. τάχα γιὰ νὰ ἀγοράσῃ σπόρους. Ἀλλὰ μόλις ἐφθασε μπροστὰ του, με ἀστραγαλίαν τοχύτητα ἐπέταξε στὰ μάτια του μιά φουχτιά ἄμμο καὶ τὸν ἀπεύφλωσε γιὰ πολλὴν ὥραν. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ σύντροφοί του καὶ ὁ ἴδιος ἀπεμακρύνοντο χαρούμενοι ἀποκημίζοντες ἐννοεῖται, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ ταβλά. Προχθὲς πάλιν ἡ ἰδίᾳ συμμορία κατὰ παρόμοιον τρόπον ἐπλησίασε τὸν καστανοπώλην. Ὁ ἀρχηγός, προπορευόμενος ἔσβυσε τὸν λύχνον τοῦ καστανοπώλου, ἐν ᾧ συγχρόνως μ' ἓνα λάκτισμα ἀνέτρεψε τὴ λαμαρίνα μετὰ τὰ ψημένα κάσιανα. Ἐως οὗτου συνέλθῃ καὶ σηκωθῇ στὰ πόδια

τοῦ ὁ δυστυχὲς καστανῶς, οἱ ἥρωες εἶχον ἐξαφανισθῇ στὸ σκοτάδι, ξεφλουδίζοντες τὰ ζεστά κάσιανα....

Ἀπόσπασμα 3ον. «Ὁ ἐνδεκαετής Σ. διαδίδων τερατώδη πράγματα εἰς βάρος μᾶς συνομιλήκου του συνελήφθη καὶ ἀνακρινόμενος κατέθεσε τὰ ἑξῆς: «Ὅτι μετὰ τοῦ φίλου του Α. ἐλπίσης, 11 ἐτῶν, εἶχαν στήσῃ στὸν κινηματογράφον ἀληθινὴ παγίδα εἰς τὴν ἐν λόγῳ συμμαθητριά των, ἡ ὁποία ὅμως παγὶς δὲν ἐπέτυχε μέχρι τέλους ἐνεκα ἀπροόπτου ἐμποδίου. Γιὰ νὰ τὴν ἀναγκάσουν νὰ καθίσῃ στὸ ἴδιο θεωρεῖον μετὰ αὐτοὺς στὴν ἀπογευματινῇ τῆς Κυριακῆς, ἐφρόντισαν καὶ ἐγέμισαν τὰ θεωρεῖα πρωτύτερα μετὰ ἄλλα παιδιὰ. Ἐπίσης εἰς τὸ θεωρεῖον αὐτὸ ἐνεκατεστάθησαν πολλὰ παιδιὰ καὶ ἀφήκαν χώρον μόνον γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ γιὰ τὴν συμμαθητριά των, μετὰ τὴν ὁποίαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ εὗρισκοντο εἰς ἐπαφὴν ὡς ἐκ τοῦ συνωστισμοῦ. Ἀπὸ τὸν κινηματογράφον θὰ κατόρθωσαν νὰ τὴν ἀποπλανήσουν εἰς ἓνα μυστικὸν καταφύγιον, τὸ ὁποῖον ἐγνώριζεν ὁ Α. Ὁ τελευταῖος οὗτος συλληφθεὶς καὶ ἀνακρινόμενος ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, προέβη εἰς τὰς ἑξῆς ἀποκαλύψεις: Παρατηρήσας ὅτι ὁ φίλος του ἐκράτει συχνὰ πολλὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ἔκ' ἐπτεν ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἐσκέφθη ὅτι θὰ ἐπρεπε νὰ τὰ γλεντίσουν μαζὺ. Τὸν ἐπλησίασε λοιπὸν καὶ τοῦ ἐπρότεινε τὸ ἀνωτέρω ἐλκυστικὸν σχέδιον καὶ τὸν κατέστησε κοινωνὸν ἄλλων παρομοίων μυστικῶν του, προσφερόμενος νὰ τὸν ἐξηγητήσῃ εἰς ὅλα, μετὰ τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ φίλος του, ἔχων τώρα ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην πρὸς αὐτόν, θὰ ἐδαπάνῃ ἀφειδῶς καὶ διὰ τοὺς δύο των καὶ δὲν θὰ ἤρνετο νὰ τοῦ παράσχῃ οἰανδήποτε εὐχαρίστησιν, ἀγοράζοντας ὅτι αὐτὸς θὰ ὑπεδείκνυνεν. Ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Εἶναι καὶ ἄλλα ἀποσπάσματα παρομοίου εἶδους ἀρκοῦμαι ὅμως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν καὶ μόνον, διότι τὰ νομίζω ἀρκετὰ γιὰ νὰ σχηματίσωμεν ὅπωςδήποτε πλήρη ἰδέαν περὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ διὰ νὰ ἀνεύρωμεν τὴν αἰτίαν τῆς τόσο τελείας καταστροφῆς της. Διότι ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος φαίνεται ὅτι ὁμοιάζει πολὺ μετὰ τῆς σημερινῆς πόλεως μᾶς καὶ δὲν ἀπέχει πολὺ χρονικῶς ἀπὸ μᾶς. Εἶχον καὶ ἐκεῖ βιβλιοπωλεῖα, ὅπου ἐπωλοῦντο ἄσεμνα καὶ φθοροποιὰ βιβλία καὶ εἰς τὰ βυζαντινὰ ἀκόμη, χωρὶς νὰ διαμαρτύρωνται. Εἶχαν κινηματογράφους, ὅπου τὰ παιδιὰ διδάσκοντο τὸ ἐγκλημα ἐν τῇ πράξει κ.τ.λ. Καὶ ὅμως ἐνῶ εἶναι τόσοσιν κοντὰ πρὸς τὴν ἐποχὴν μᾶς δὲν ἀφῆκαν ἄλλα ἄχνη τῆς ζωῆς καὶ τοῦ μεγαλείου της, παρὰ τὰ ἀποκαλυφθέντα ἀποσπάσματα.

Πῶς σὰς φαίνεται ἡ κοινωνία αὕτη; Εἶναι ἀράγε παρὰ ὅσον ὅτι κατεστραφῇ τόσοσιν ἐνῶρίς, ἀλλὰ καὶ τόσοσιν τελείως;

Καὶ διὰ νὰ μὴ σὰς κρατῶ περισσότερον εἰς τὴν πλάνην, σπεύδω νὰ σὰς ἀποκαλύψω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶμαι βέβαιος ἄλλως τε ὅτι ἔχετε ἤδη μαντεύσει μόνοι. Πρόκειται περὶ τῶν σημερινῶν παιδιῶν μᾶς καὶ περὶ τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Ἄν ὑποτελῇ ὁ μὴ γένοιτο, ὅτι ἐξαφνὰ μᾶς κατεπλάκωσεν ἡ λάβα κάποιοι ἡφαιστείου ὅπως ἄλλοτε τὴν Πομπηίαν, οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ σοφοὶ ποῦ θὰ ἠσυχολοῦντο ὑστερὰ ἀπὸ μερικὰς ἐκατονταετηρίδας μετὰ τὰ ἔρεπτα τῆς πόλεως μᾶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εὐρημάτων καὶ τῶν πληροφοριῶν ποῦ θὰ εἶχαν περὶ τῆς συγχρόνου κοι-

ωνίας μας, με τοιαύτας γραμμές και με τοιαύτα περιήπων χρώματα θα εξωγραφίζαν την εικόνα της εν αυτή ζωής. Διότι θρεφίω να προσθέσω, ότι τα άνωτέρω αναγνωσθέντα αποσπάσματα είναι πραγμαμστικά γεγονότα, μη αριθμούντι ηλικίαν περισσότεραν των δύο μηνών, γεγονότα εκλεγέντα ανάμεσα από όραμαθόν παρομοίων τα όποια γνωρίζει και βλέπει ο καθένας μας καθ' εκάστην. Και γνωρίζουν ίσως πολύ φρικωδεστέρα και περισσότερα τοιαύτα γεγονότα όχι μόνον οι ειδικώς ασχολούμενοι με τα παιδιά, οι όποιοι μένουν κατάπληκτοι, κάθε χρόνο περισσότερο, για την ταχύτητα και την έντασιν με την όποίαν καταστρέφεται η ψυχή των παιδιών μας, αλλά και οι γονείς και γενικώς πάντες όσοι καθ' όλονδήποτε τρόπον έρχονται εις γνωριμίαν με αυτά.

Και ξέρουν οι περισσότεροι από μας, και από όσα δημοσιεύονται καθ' εκάστην εις τας έφημερίδας, και από όσα δεν δημοσιεύονται μόνον, είναι γνωστά όμως εις ευρύν ή στενόν κύκλον, ξέρουν λέγω, πολύ περισσότερες και απηδέστερες ιστορίες, των όποιών ήρωες δεν είναι πλέον τα αλόγιστα και ακατάρτιστα παιδιά, αλλά άνδρες απηρητισμένοι, και γέροντες άκόμη, και, πολύ συχνά από τους εύρισκομένους εις τα πλεία ψηλά σκαλοπάτια της κοινωνικής κλίμακος. Δεν λέγω τίποτε καινούριο, άλλ' ούτε και ανακριβές αν ίσχυρισθώ ότι καταντᾷ ή εκφυλιστικές αυτές εκδηλώσεις να αποτελούν τα μόνα γεγονότα, διά των όποιών γράφεται ή ιστορία της συγχρόνου ελληνικής κοινωνίας μας.

II

Τα παιδιά είναι ο αλάνθαστος και απευδής καθρέπτης της ψυχικής καταστάσεως της κοινωνίας εις την όποιαν έγινήθησαν και ζούν. Τα παιδιά απομιμούνται και αντιγράφουν τους μεγάλους εις όλα και εις τα έγκληματα. Η ήληθινή όμως κατάστασις της κοινωνίας και ο βαθμός της ασθενείας από την όποιαν αυτή πάσχει εύρίσκεται πολύ ασφαλέστερα και εύκολώτερα από την παρατήρησιν και την μελέτην των παιδικών έγκλημάτων, παρά από την παρατήρησιν των έγκλημάτων των ενηλίκων. Τα ίδια κατ' ούσίαν γεγονότα εις την ζωήν των μεγάλων έχουν χρώματα ξεθωριασμένα και γραμμές αβέβαιες, διότι ο ένοχος υπολογισμός και ή εύσυνειδήτος ενέργεια αφήνει επίτηδες ακαθόριστες της γραμμές και ασθενή τα χρώματα για να είναι εύκολος μόν ή εξαπάτησις όσον αφορά τα έλατήρια που ώθησαν εις τα εξεταζόμενα γεγονότα, δύσκολος δέ ή ακριβής εκτίμησις της άρνητικής αξίας των. Ένω τα ίδια έγκληματα εις την ζωήν του αλόγιστου παιδιού, δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον διότι προέρχονται από αλόγιστη μάλλον και άνεύθυνη πηγή, προσλαμβάνουν χρώματα ζωηρά και καθωρισμένα και διαγράφονται με γραμμές ώρισμένες και όχι αμφίβολες. Είναι ή μόνη ίσως περίπτωσις, κατά την όποιαν το αντίγραφον είναι πιστότερον από το πρωτότυπον και ή απομίμησις έχει περισσότεραν σχέση με την πραγματικήν αλήθειαν.

Διά τον λόγον αυτόν εύκολώτερα ζυγίζονται αι έγκληματικά τάσεις μιᾶς κοινωνίας από τας πράξεις της παιδικής ηλικίας, διότι εκεί φαίνονται άμέσως και τα έλατήρια των πράξεων και τα αποτελέσματά των εις όλην των την έκτασιν. Το βυθό της απέραντης θάλασσας—το βάθος της ψυχής της κοινωνίας—παρατηρούμεν εν ώρα γαλήνης και εις ώραν τρι-

κυμίας. Όταν βογγᾷ ή τρικυμία των παθών και της διαστροφής της μεγάλης ηλικίας τα θολωμένα από τον ένοχον υπολογισμόν νερά μας έμποδίζουν να διακρίνωμεν κάτι το σαφές και ώρισμένον. Αλλά εις τα κατακάθαρα νερά της παιδικής ψυχής διακρίνομεν ξάστερα και το μέγεθος και την ποιότητα των αντικειμένων, που εύρίσκονται εις τον βυθόν.

I. Και βλέπομεν ξάστερα στα παιδικά αυτά έγκλήματα πρώτον τα αποτελέσματα της καταπατήσεως των φυσικών και των ήθικών νόμων άνευ των όποιων καιμιά κοινωνία δεν μπορεί να σταθῇ επί μακρόν χρόνον και κανένα άτομον δεν μπορεί να δοκιμάσῃ άλλην εύτυχίαν, παρά εκείνην που δοκιμάζουν και τα πρόβατα του κοπαδιού όταν πέσουν μέσα σε πράσινο παχύ χορτόν. Και τι αποτελέσματα αυτά είναι αυτό τοῦτο φρικιαστικά. Ποιός γονεύς, ποιός άνθρωπος βλέπων τους μικρούς αυτούς κακούργους εξέλισσομένους προς την κατεύθυνσιν που παίρνουν από τώρα δεν καταλαμβάνεται από πραγματικών τρόμον αναλογιζόμενος ότι αν τώρα ή ζωή είναι εξαιρετικά δύσκολη ακριβώς ένεκα της δράσεως τοιούτων άγρίων κοινωνικών λύκων τί άρά γε θα συμβῇ αύριον, εις το πλησιέστερον, αύριον, οτε όλόκληρος ή νέα γενεά, τους λύκους αυτούς προπαρασκευάζεται να ύπερβῇ; Διότι άς μην αυτάπατάται κανείς γονεύς, νομίζοντας ότι αυτός θα διαφυλάξῃ τα παιδιά του άμύλυντα έως ότου φθάσουν εις ώριμον ηλικίαν, όποτε πλέον μόνα των, γνωρίζοντα το αληθινόν συμφέρον των, θα επιδιώξουν την πραγματοποίησιν της εύτυχίας των προς άλλην κατεύθυνσιν και όχι προς εκείνην, που την ζητούν οι λύκοι. Άς είναι βέβαιοι οι τοιούτοι γονείς ότι το ίδεώδες αυτό της άγνης, της πραγματικής ανθρωπίνης ζωής, το όποιον με τόσον ζήλον φαντάζονται τι καλλιεργούν εις την ψυχην των παιδιών των έξω δεν υφίσταται, ή μάλλον, έξω από το σπίτι καταπολεμῇται με τον άγριώτερον τρόπον. Έξω από το κατώφλιον του σπιτιού το τρυφερό και πράσινο βλαστάρι της έναρέτου και ήθικής ζωής κατακαίεται άμέσως από τον άγριο βορρά της δημοσίας γνώμης και των κοινωνικών ρευμάτων, που σπρώχνουν όλα όχι προς την τήρησιν, αλλά προς την καταπάτησιν των στοιχειωδεστέρων νόμων της ανθρωπίνης ζωής.

2) Τοῦτο ακριβώς με φέρει εις την εξέτασιν της αιτίας των παιδικών έγκλημάτων. Διότι μόνον άμα καθορισθῇ ή πραγματική αιτία των έγκλημάτων αυτών θα καταστῇ δυνατή και ή εκτίμησις αυτών κατ' αξίαν και ή υπόδειξις των μέσων της θεραπείας. Τα παιδιά δεν μπορούν, βέβαια να θεωρηθούν υπεύθυνα ούτε διά την άφύρητον μανίαν προς το ψεύδος, υπό της όποιας κατέχονται, ούτε διά την άριστοτεχνικήν δεξιότητα που αποκτούν καθημέραν εις το να άπατούν και σφετερίζονται ό,τι άνήκει εις τον άλλον, ούτε διά την έαδίστακτον προθυμίαν που δείχνουν να τα θυσιάζουν όλα και όλους σε μιᾶ ραφηναρισμένη παθολογική δίψα της ήδονης υπό την χυδαιοτέραν αυτής μορφήν ένας όλισμός άγριος και άνεπιτήδευτος κυριαρχεί παντού και προς έξέθεσιν της ύλης του χρήματος ή κακία και ή πονηρία είναι καταλληλότερα μέσα παρά ή αλήθεια και ή τιμότης. Και έγινε πλέον άξίωμα άνεπίδεκτον άμφισβήτησεως, κοινόν και πανθολογούμενον και το επαναλαμβάνουν όλα τα στόματα πανταχού και πάντοτε με τον σοβαρώτερον τόνον : "Θεὶ δὲν ζῇ κανεὶς σήμερον

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΕΜΜΑΝ. Σ. ΠΕΤΡΑΚΗ

